

คู่มือการปฏิบัติงาน

เรื่อง การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัด

จัดทำโดยกองกฎหมายและระเบียบราชการ สำนักงาน ก.พ.ร.

สารบัญ

บทที่ ๑ บทนำ	๓
บทที่ ๒ อำนาจที่จะมอบให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน	๔
๑. ขอบเขตของอำนาจที่มอบ	๔
๒. ข้อจำกัดการมอบอำนาจ	๘
๒.๑ ข้อจำกัดในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น	
๒.๒ ข้อจำกัดในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้	
๓. บทสรุป	๑๔
บทที่ ๓ ผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ	๑๕
๑. คุณสมบัติของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ	๑๕
๒. หน้าที่ของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ	๑๘
๓. บทสรุป	๒๐
บทที่ ๔ หลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจ	๒๑
๑. วิธีการมอบอำนาจ	๒๑
๑.๑ การมอบอำนาจต้องทำเป็นหนังสือ	
๑.๒ รูปแบบของหนังสือมอบอำนาจ	
๒. ผลการมอบอำนาจ	๒๑
๒.๑ หนังสือมอบอำนาจมีผลในทันทีที่ผู้มอบอำนาจลงนาม	
๒.๒ หนังสือมอบอำนาจห้ามมีผลย้อนหลัง	
๒.๓ การสิ้นสุดของหนังสือมอบอำนาจ	
๒.๔ วิธีการลงนามของผู้รับมอบอำนาจในหนังสือราชการ	
๓. การมอบอำนาจช่วง	๒๓
บทที่ ๕ การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัด	๒๕
๑. การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่ในจังหวัดของหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลาง	๒๕
๑.๑ หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด	
๑.๒ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจนั้นต่อ	
๒. การมอบอำนาจโดยแท้ของผู้ว่าราชการจังหวัดให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเพื่อปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัด	๒๙
๓. การมอบอำนาจภายในจังหวัดกรณีที่เกิดสาธารณภัย จำเป็น หรือมีเหตุเร่งด่วน	๓๐
๔. การมอบอำนาจของนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด	๓๑
๕. การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด	๓๑
๖. การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดในการมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการส่วนกลางที่อยู่ในจังหวัด และมีใช้กรณีที่ดีำเนินการตามมาตรา ๒๒	๓๖
ภาคผนวก	
• พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๓๗
• พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๔๐
• หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๖/ว ๔๐ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒	๔๙

บทที่ ๑

บทนำ

โดยที่พื้นที่ของประเทศมีขอบเขตที่ค่อนข้างกว้างขวาง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงได้มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินโดยแบ่งส่วนราชการออกเป็นหลายส่วนราชการเพื่อรองรับภารกิจด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ได้แก่ ส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม และกอง และราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ ซึ่งการบริหารประเทศที่กว้างขวางย่อมส่งผลให้กิจการของรัฐมีเป็นจำนวนมากตามไปด้วย ฉะนั้น การที่จะบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยคลอบคลุมกิจการและพื้นที่ดังกล่าว ฝ่ายนิติบัญญัติจึงได้ตรากฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีเพียงคนเดียวในแต่ละส่วนราชการ เช่น ในส่วนกลาง ได้แก่ ปลัดกระทรวงหรืออธิบดี และในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด มีหน้าที่และอำนาจอย่างมากมาย ส่งผลให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่อาจปฏิบัติราชการให้สำเร็จลุล่วงได้ทันเวลา การบริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐเกิดความล่าช้า ฉะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจไว้ในหมวด ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ว่าด้วยการปฏิบัติราชการแทนขึ้น โดยในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดวิธีการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ไว้ ๒ ลักษณะ ได้แก่ (๑) การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไปของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกัน ส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ (๒) การมอบอำนาจการอนุญาตในการปฏิบัติราชการเฉพาะที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาต หรือที่ได้บัญญัติผู้ที่มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ โดยอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่เป็นข้าราชการผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามมาตรา ๓๘ วรรคสามและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉะนั้น การที่ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ จะมอบอำนาจตามบทบัญญัตินี้ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจึงต้องพิจารณาก่อนว่าอำนาจที่จะมอบนั้นมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้หรือไม่ ซึ่งหากกฎหมายที่ให้อำนาจมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงจะดำเนินการมอบอำนาจในเรื่องนั้นตามที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดได้

อย่างไรก็ดี โดยที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจ ซึ่งก็ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทั่วไป ต่อมาสำนักงาน ก.พ.ร. ได้แก้ไขปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว และได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้นใช้บังคับ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมความในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในส่วนของการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัด รวมทั้งการกำกับดูแลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจดังกล่าว อันจะทำให้การบริหารราชการในจังหวัดเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้บุคลากรของจังหวัดซึ่งเป็นผู้อยู่ใต้บังคับของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจทั่วไปในเขตพื้นที่จังหวัดได้อย่างถูกต้อง สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้จัดทำคู่มือการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัดขึ้น

บทที่ ๒

อำนาจที่จะมอบให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

๑. ขอบเขตของอำนาจที่จะมอบ

การที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดมีอำนาจในการปฏิบัติราชการในเรื่องต่างๆ หากผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจในการสั่งการหรือดำเนินการใดต้องการที่จะให้มีการกระจายการปฏิบัติราชการให้เป็นไปอย่างทั่วถึง เพื่อบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจนั้นก็จะมอบอำนาจต่อไปให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ทั้งสิ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของการปฏิบัติราชการในแต่ละเรื่อง แต่อย่างไรก็ดี อำนาจที่ผู้ดำรงตำแหน่งจะมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง^๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้นั้น อำนาจดังกล่าวต้องเป็นการมอบอำนาจในเรื่องการปฏิบัติราชการทั่วไปเท่านั้น ซึ่งการปฏิบัติราชการทั่วไป^๒ หมายถึงการปฏิบัติราชการของแต่ละส่วนราชการและจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล การบริหารงานคลัง การบริหารราชการทั่วไปของส่วนราชการ และการปฏิบัติราชการในความรับผิดชอบของส่วนราชการหรือจังหวัด การปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าส่วนราชการในกิจการภายนอก และรวมไปถึงการปฏิบัติราชการต่างๆ ตามที่กฎหมาย กฎ คำสั่งและระเบียบปฏิบัติราชการให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดในส่วนราชการต้องปฏิบัติด้วย ฉะนั้น การมอบอำนาจในแต่ละเรื่องผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงต้องพิจารณาก่อนว่าอำนาจที่จะมอบอำนาจนั้นเป็นอำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไปหรือไม่ ซึ่งหากเป็นการปฏิบัติราชการในเรื่องปกติสำหรับการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในการดูแลบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยหัวหน้าส่วนราชการ เช่น ปลัดกระทรวงหรืออธิบดีเป็นผู้ใช้อำนาจนั้น อันถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการทั่วไปของส่วนราชการแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งก็สามารถที่จะมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ทั้งสิ้นตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่ถ้าเป็นอำนาจที่กฎหมายได้ระบุเฉพาะเจาะจงให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นผู้ใช้ดุลพินิจพิจารณาวินิจฉัยเป็นข้อยุติในฝ่ายบริหาร โดยมีบทบัญญัติของกฎหมายแสดงความประสงค์ไว้ เช่น กรณีการวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงก็จะเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะตัว มิใช่เป็น

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา มาตรา ๓๘ วรรคสอง พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา พ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

^๒ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือแนวทางการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยวินิจฉัยคำว่า “การปฏิบัติราชการทั่วไป” หมายความว่า การปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การบริหารงานคลัง การบริหารราชการทั่วไปของส่วนราชการ การปฏิบัติราชการในความรับผิดชอบของส่วนราชการ และรวมไปถึงการปฏิบัติราชการต่างๆ ตามที่กฎหมาย กฎ คำสั่งและระเบียบปฏิบัติราชการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดในส่วนราชการพึงต้องปฏิบัติ

การปฏิบัติราชการทั่วไป ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถมอบอำนาจได้ทั้งสิ้น ดังมีตัวอย่างอำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไปดังต่อไปนี้

(๑) **อำนาจในการโอนเงินเดือนให้แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญในราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค**^๓ โดยที่มาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดประพฤติตนอยู่ในจรรยาและระเบียบวินัย และปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเลื่อนเงินเดือนให้ตามควรแก่กรณีตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. และจะให้บำเหน็จความชอบอย่างอื่นซึ่งอาจเป็นค่าชมเชย เครื่องเชิดชูเกียรติ หรือรางวัลด้วยก็ได้” ประกอบข้อ ๓ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดว่า “ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๗ เป็นผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนเงินเดือน” จากบทบัญญัติดังกล่าวผู้ที่มีอำนาจในการเลื่อนเงินเดือนข้าราชการในส่วนกลางที่ไปปฏิบัติราชการในส่วนภูมิภาคได้แก่อธิบดี ส่วนผู้ที่มีอำนาจในการเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการในส่วนภูมิภาคเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ระดับชำนาญการ ระดับปฏิบัติการ และตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส ระดับชำนาญงาน ระดับปฏิบัติงาน ฉะนั้น เมื่อบทบัญญัตินี้ดังกล่าวได้มีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น หรือห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ดังนั้น การมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวจึงต้องปฏิบัติตาม มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๒) **อำนาจในการเปรียบเทียบตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗**^๔ โดยที่มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดว่า “ในกรณีที่พบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเงินทดแทนฯ ในเขตจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบบุคคลผู้กระทำความผิดได้ หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับโทษจำคุก หรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องเปรียบเทียบปรับไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับไว้ ดังนั้น การมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวจึงต้องปฏิบัติตาม มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๓ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ เรื่อง กรมราชทัณฑ์หารือแนวทางปฏิบัติในเรื่องการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

^๔ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง จังหวัดนครราชสีมาหารือการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓) **อำนาจในการใช้รถส่วนกลางนอกนอกเขตพื้นที่จังหวัด^๕** โดยที่ข้อ ๑๓ วรรคสอง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดว่า “รถส่วนกลาง รถรับรอง และรถรับรองประจำจังหวัด ให้ใช้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนหนึ่งของส่วนราชการ หรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ตามหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการเจ้าของรถนั้นกำหนดขึ้น” และข้อ ๑๖ วรรคสาม แห่งระเบียบฉบับเดียวกัน กำหนดว่า “สำหรับรถส่วนกลาง หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการจะพิจารณาอนุญาตให้นำรถไปเก็บรักษาที่อื่นเป็นการชั่วคราวหรือเป็นครั้งคราวได้ ในกรณีที่ส่วนราชการไม่มีสถานที่เก็บรักษาปลอดภัยเพียงพอ หรือมีราชการจำเป็นและเร่งด่วนหรือการปฏิบัติราชการลับ” ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้ใช้รถราชการได้แก่บุคคลตามหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการเจ้าของรถนั้นกำหนด และผู้ที่มีอำนาจในการอนุญาตให้นำรถราชการไปเก็บรักษาที่อื่น ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งการที่ระเบียบฯ กำหนดไว้เช่นนั้น ก็เป็นเพียงการกำหนดโดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ผู้มีอำนาจสามารถมอบอำนาจต่อได้เท่านั้น อีกทั้งระเบียบฉบับดังกล่าวมิได้มีการกำหนดรายละเอียดและวิธีการในการมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้อื่นไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ดังนั้น การมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวจึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๔) **อำนาจในการทำหน้าที่ประธาน อ.ก.พ. กระทรวง^๖** โดยที่มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นประธาน ปลัดกระทรวงเป็นรองประธาน และผู้แทน ก.พ. ซึ่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนในสำนักงาน ก.พ. หนึ่งคนเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง และอนุกรรมการซึ่งประธาน อ.ก.พ. แต่งตั้งจาก (๑) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านกฎหมาย ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถมาแล้ว และมีได้เป็นข้าราชการในกระทรวงนั้น จำนวนไม่เกินสามคน (๒) ข้าราชการพลเรือนผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงในกระทรวงนั้น ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือนผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว จำนวนไม่เกินห้าคน ให้ อ.ก.พ. นี้ตั้งเลขานุการหนึ่งคน” ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในฐานะประธาน อ.ก.พ. กระทรวง ไว้เป็นอย่างอื่น หรือห้ามมิให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงในฐานะประธาน อ.ก.พ. กระทรวง มอบอำนาจดังกล่าวให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นแต่อย่างใด ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงในฐานะประธาน อ.ก.พ. กระทรวง จึงสามารถมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น เช่น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเพื่อทำหน้าที่ประธาน อ.ก.พ. กระทรวง แทนได้ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

^๕ คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง จังหวัดนครราชสีมาหาหรือการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด และการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือเรื่องการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

^๖ คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๗ เรื่อง สำนักงาน ก.พ. หรือการมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงทำหน้าที่ประธาน อ.ก.พ. กระทรวง

(๕) **อำนาจการแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่ง**^๗ โดยที่มาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า “ในกรณีที่ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ และเป็นกรณีที่มิได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควรรักษาการในตำแหน่งนั้นได้” เมื่อในกรณีนี้กฎหมายมิได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น และได้กำหนดห้ามมิให้มอบอำนาจไว้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จึงอาจมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๖) **อำนาจการออกบัตรประจำตัวนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑**^๘ โดยที่มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” และโดยที่ข้อ ๔ (๔) ของประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดแบบและการออกบัตรประจำตัวนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว กำหนดว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกบัตรประจำตัวนายทะเบียนและบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับข้าราชการนอกจาก (๑) และ (๒) ซึ่งปฏิบัติงานเฉพาะในเขตจังหวัด” ฉะนั้น จากพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าวฯ และประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดแบบและการออกบัตรประจำตัวนายทะเบียนฯ จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น และได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงอาจมอบอำนาจเกี่ยวกับการออกบัตรประจำตัวนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๗) **อำนาจเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน**^๙ โดยที่มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้แต่ต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๘๗/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ยกเลิก

^๗ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่อง สำนักงาน ก.พ. หรือการมอบอำนาจการสั่งให้ข้าราชการรักษาการในตำแหน่ง

^๘ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือแนวทางการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด

^๙ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง เลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

ความในมาตรา ๖ และบัญญัติให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และโดยที่มาตรา ๔ (๙) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันกำหนดว่า “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น อำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ตามมาตรา ๖, ๑๔, ๒๕, ๒๗, ๓๘, ๔๐, ๔๓, ๔๙, ๕๖, ๕๗, ๖๓, ๗๐ และมาตรา ๗๑ จึงเป็นอำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประกอบกับพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ไม่ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น และไม่ได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ดังนั้น จึงสามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. ข้อจำกัดการมอบอำนาจ

โดยหลักแล้วพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้นเป็นกฎหมายกลางที่บัญญัติหลักเกณฑ์ทั่วไปในการมอบอำนาจไว้ ฉะนั้น ในกรณีที่เป็นการมอบอำนาจ การปฏิบัติราชการทั่วไปที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี มิได้มีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจตามกฎหมายหรือกฎดังกล่าวก็จะต้องมอบอำนาจตามหลักเกณฑ์การมอบอำนาจที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเป็นข้อจำกัดในบางกรณีไว้ว่า ถ้าเป็นกรณีที่เข้าเหตุตามข้อจำกัดนี้แล้ว ผู้ใช้อำนาจจะดำเนินการมอบอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้มิได้ ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวได้แก่เรื่องดังต่อไปนี้

๒.๑ ข้อจำกัดในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น

ข้อจำกัดในกรณีนี้เป็นกรณีที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น เช่น พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น หรือเป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายไว้โดยเฉพาะ ในลักษณะให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ใดได้บ้าง หรืออาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบอำนาจให้ผู้ใดก็ได้ตามแต่ผู้ดำรงตำแหน่งจะมอบหมายไว้แล้ว หากผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในเรื่องนั้นจะมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจก็จะต้องมอบอำนาจโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การมอบอำนาจที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะนั้น ซึ่งการมอบอำนาจดังกล่าวก็ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่อย่างใด ดังมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

• ตัวอย่างคำวินิจฉัยการปฏิบัติราชการทั่วไปที่กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น เช่น

(๑) **อำนาจในการบริหารงบประมาณ**^{๑๐} โดยที่ข้อ ๖ วรรคสาม แห่งระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดว่า “...หัวหน้าส่วนราชการจะมอบอำนาจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการตามระเบียบนี้ ในกรณีที่มิใช่การโอนจัดสรรงบประมาณรายจ่ายระหว่างจังหวัด ให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่เห็นสมควรก็ได้...” จึงถือได้ว่าระเบียบฉบับดังกล่าวได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ดังนั้น การมอบอำนาจในเรื่องการบริหารงบประมาณจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๒) **อำนาจในการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม**^{๑๑} โดยที่ข้อ ๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดว่า “ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ โดยให้คำนึงถึงระดับ ตำแหน่ง หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบอำนาจเป็นสำคัญ และเมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และจะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ เว้นแต่ (๑) การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจนั้นต่อไปได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑.๑) กรณีมอบอำนาจให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ผู้มอบอำนาจขึ้นต้นทราบ (๑.๒) กรณีมอบอำนาจให้แก่บุคคลอื่น นอกจากที่กล่าวใน (๑.๑) จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้มอบอำนาจขึ้นต้นแล้ว” เมื่อบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว การมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๓) **อำนาจในการออกใบอนุญาตส่งออกหรือนำเข้าสินค้า**^{๑๒} โดยที่มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้อำนาจในการออกใบอนุญาตส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้าตามมาตรา ๕ (๒) เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมาย จึงถือได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้มีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

^{๑๐} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ เรื่อง กระทรวงศึกษาธิการหรือการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

^{๑๑} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ เรื่อง กระทรวงศึกษาธิการหรือการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

^{๑๒} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เรื่อง กรมการค้าต่างประเทศหรือแนวทางการมอบอำนาจ

พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๔) **อำนาจในการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๐๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓^{๑๓}** โดยที่มาตรา ๑๐๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบสำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในจังหวัดนอจากกรุงเทพมหานคร กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน เว้นแต่โทษตามมาตรา ๙๕ ดังนั้น เมื่อบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว การมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๕) **อำนาจในการอนุญาตการลาป่วย การลาคลอดบุตร การลาไปช่วยเหลือภริยาที่คลอดบุตร การลากิจส่วนตัว และการลาพักผ่อน^{๑๔}** ซึ่งข้อ ๘ วรรคสี่ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดว่า “ผู้มีอำนาจพิจารณาหรืออนุญาตการลาจะมอบหมายหรือมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น เป็นผู้พิจารณาหรืออนุญาตแทนก็ได้โดยให้คำนึงถึงระดับตำแหน่งและความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจเป็นสำคัญ” เมื่อบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว การมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๖) **อำนาจในการอนุมัติให้เดินทางไปราชการในราชอาณาจักร^{๑๕}** โดยที่ข้อ ๑๑ วรรคสอง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุมัติให้เดินทางไปราชการและการจัดการประชุมของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๒๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดว่า “ผู้มีอำนาจตามข้อนี้ จะมอบหมายหรือมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ เป็นผู้อนุมัติการเดินทางไปราชการในราชอาณาจักรแทนก็ได้” เมื่อบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว การมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^{๑๓} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง จังหวัดนครราชสีมาหรือการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๑๔} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือเรื่องการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๑๕} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือเรื่องการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

(๗) **อำนาจสั่งจ่ายเงิน การลงนามในฐานะผู้ให้กู้ยืมในสัญญากู้ยืมเงินและหนังสือค้ำประกัน และการลงนามในฐานะผู้ให้เงินอุดหนุนในสัญญารับเงินอุดหนุนจากกองทุนผู้สูงอายุ**^{๑๖} โดยที่ข้อ ๑๕ ของระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยการบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดว่า “ให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ หรือผู้ซึ่งผู้อำนวยการมอบหมายสั่งจ่ายเงินกองทุน หลักจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารกองทุนแล้ว” เมื่อกรณีนี้ระเบียบได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กฯ หรือผู้ซึ่งผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นผู้ที่มีอำนาจในการสั่งจ่ายเงินกองทุนผู้สูงอายุแล้ว จึงเป็นกรณีที่ระเบียบได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว สำหรับการมอบอำนาจเรื่องการลงนามในฐานะผู้ให้กู้ยืมในสัญญากู้ยืมเงินกองทุนผู้สูงอายุและหนังสือค้ำประกันการกู้ยืมเงินกองทุนผู้สูงอายุประเภทการกู้ยืมเงินรายบุคคลและประเภทเงินกู้ยืมเป็นรายกลุ่ม และการลงนามในฐานะผู้ให้เงินอุดหนุนในสัญญารับเงินอุดหนุนจากกองทุนผู้สูงอายุตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนผู้สูงอายุอนุมัตินั้น โดยที่ในการจ่ายเงินออกจากกองทุนผู้สูงอายุนั้นจะต้องมีหลักฐานการจ่ายเงินเก็บไว้ด้วย ดังนั้น การที่ข้อ ๑๕ ของระเบียบฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้อำนวยการหรือผู้ซึ่งผู้อำนวยการมอบหมายสั่งจ่ายเงินกองทุนผู้สูงอายุ จึงมิได้หมายความว่าผู้ซึ่งมีอำนาจในการลงนามเพื่อสั่งจ่ายเงินกองทุนผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว แต่หมายความว่ารวมถึงการเป็นผู้ที่มีอำนาจในการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นกระบวนการ เช่น การลงนามในฐานะผู้ให้กู้ยืมเงินในสัญญากู้ยืมเงินกองทุนผู้สูงอายุและหนังสือค้ำประกันการกู้ยืมเงินกองทุนผู้สูงอายุ และการลงนามในฐานะผู้ให้เงินอุดหนุนในสัญญารับเงินอุดหนุนจากกองทุนผู้สูงอายุด้วย แต่อย่างไรก็ดี เมื่อข้อ ๑๕ ของระเบียบฯ ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว ดังนั้น การมอบอำนาจของผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๘) **อำนาจในการอนุมัติในการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิบัตร**^{๑๗} โดยที่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดให้อธิบดีเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติในการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิบัตรไว้หลายประการ อาทิเช่น การวินิจฉัยกรณีผู้ประดิษฐ์ร่วมกันขอเข้าเป็นผู้ร่วมขอรับสิทธิบัตรก่อนมีการออกสิทธิบัตรตามมาตรา ๑๕ วรรคสี่ หรือการมีคำสั่งปกปิดสาระสำคัญและรายละเอียดของการประดิษฐ์ไว้เป็นความลับ ในกรณีที่เห็นว่าการประดิษฐ์ตามคำขอรับสิทธิบัตรเป็นการประดิษฐ์ที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับเพื่อประโยชน์แก่ความมั่นคงในราชอาณาจักร เป็นต้น แต่โดยที่มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดนิยามคำว่า “อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา และให้ความหมายรวมถึงผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามอบหมายด้วย” จึงถือได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้มี

^{๑๖} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เรื่อง สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ หรือคำสั่งมอบอำนาจ

^{๑๗} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่อง กรมทรัพย์สินทางปัญญารับการมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทน การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร และการแต่งตั้งนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า

การกำหนดเรื่องการมอบอำนาจของอธิบดีไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว การที่อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะใช้ดุลพินิจมอบหมายให้ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจในการปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๙) **การอนุมัติการเบิกค่าใช้จ่ายในการบริหารงานส่วนราชการ**^{๑๘} โดยที่ข้อ ๔ ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดนิยามคำว่า “หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย” และโดยที่ระเบียบฉบับเดียวกันได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้เบิกจ่ายไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการหรือเบี้ยประชุมกรรมการตามข้อ ๖ หรือการจ่ายค่าตอบแทนบุคคลภายนอกตามข้อ ๑๐ เป็นต้น ฉะนั้น การที่ระเบียบกำหนดไว้ดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่กฎได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว จึงไม่อยู่ภายในบังคับของมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๑๐) **การดำเนินการทางวินัย**^{๑๙} โดยที่มาตรา ๙๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า “อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ตามหมวดนี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาระดับต่ำลงไปปฏิบัติแทนตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ. กำหนดก็ได้” ประกอบกับ ก.พ. ได้มีมติกำหนดหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย โดยมีรายละเอียดตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๓๕ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ แล้ว ฉะนั้น กรณีนี้ผู้มีอำนาจในการดำเนินการทางวินัยจึงได้แก่อธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ฉะนั้น เมื่อบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น การมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒.๒ ข้อจำกัดในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้

ข้อจำกัดในกรณีนี้เป็นกรณีที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีได้มีข้อกำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า ห้ามมิให้มีการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้นให้แก่ผู้อื่นปฏิบัติต่อไป ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจึงไม่อาจมอบอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกา

^{๑๘} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือเกี่ยวกับการมอบอำนาจตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^{๑๙} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เรื่อง กรมราชทัณฑ์หรือการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมราชทัณฑ์ในการดำเนินการทางวินัย

ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ ซึ่งการที่กฎหมายได้กำหนดห้ามเช่นนี้ย่อมต้องเข้าใจว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ย่อมประสงค์ให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่ระบุไว้เป็นผู้ใช้อำนาจหรือเป็นผู้ปฏิบัติราชการในเรื่องนั้นด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต้องได้รับการพิจารณาตัดสินใจโดยผู้ดำรงตำแหน่งระดับที่กำหนดไว้เท่านั้น เนื่องจากเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะที่มีความรับผิดชอบในเรื่องนั้นโดยตรง หรืออาจเป็นเรื่องที่ต้องการใช้ความรู้ความสามารถของบุคคลที่เข้ามาดำรงตำแหน่งนั้นโดยตรงและไม่ต้องการให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทนเพราะอาจทำให้ภารกิจไม่ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อจำกัดในข้อนี้จะมีการระบุความไว้อย่างชัดเจนโดยตรงในกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีนั้นเองว่าห้ามมิให้มีการมอบอำนาจ เช่น การมอบหมายให้มาประชุมใน ก.ต.ช. โดยที่มาตรา ๒๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดว่า “ประธานกรรมการและกรรมการโดยตำแหน่งจะมอบหมายบุคคลใดให้มาประชุมแทนไม่ได้” ซึ่งกรณีตามตัวอย่างเช่นนั้นก็หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ที่กำหนดไว้จะต้องเข้าประชุมด้วยตนเองจะมอบหมายให้บุคคลอื่นเข้าประชุมแทนไม่ได้

อย่างไรก็ดี ข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีห้ามมอบอำนาจนั้น นอกจากจะเป็นกรณีที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดข้อความห้ามการมอบอำนาจไว้อย่างชัดเจนแล้ว มีข้อพิจารณาด้วยว่าในบางครั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี นั้นอาจไม่มีข้อความห้ามการมอบอำนาจไว้อย่างชัดเจน แต่โดยเจตนารมณ์ของบทบัญญัติหรือข้อกำหนดของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี นั้นเองที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ต้องปฏิบัติหน้าที่นั้นเอง ซึ่งเรียกว่าเป็นอำนาจเฉพาะตัวมิใช่อำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไป กรณีเช่นนี้ก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้มีการมอบอำนาจโดยปริยายด้วย เช่น อำนาจของนายทะเบียน^{๒๐} และอำนาจในการอุทธรณ์^{๒๑}

^{๒๐} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง จังหวัดสระบุรีหรือเรื่องการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ได้วินิจฉัยว่า “เนื่องจาก มาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติสภาพันธุ์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดว่าในการปฏิบัติหน้าที่ นายทะเบียนต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าอำนาจของนายทะเบียนเป็นอำนาจเฉพาะตัว และบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้ต้องเป็นบุคคลที่เฉพาะเจาะจงเป็นนายทะเบียนเท่านั้น ดังนั้น เมื่อการเป็นนายทะเบียนมิใช่อำนาจปกติหรืออำนาจทั่วไปในการปฏิบัติราชการ แต่เป็นอำนาจเฉพาะตัวของนายทะเบียนแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงไม่อาจมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้

^{๒๑} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง เลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ที่วินิจฉัยว่า โดยที่มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ กำหนดว่า กรณีนายทะเบียนท้องที่ปฏิเสธการออกใบอนุญาต กฎหมายกำหนดให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ยื่นคำอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อเป็นผู้ใช้อำนาจวินิจฉัย จึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดการใช้อำนาจเป็นลำดับขั้นเพื่อให้มีการกลั่นกรองเรื่องก่อนดำเนินการ จึงเป็นการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะตัว ไม่ให้การปฏิบัติราชการทั่วไป แต่เป็นการให้อำนาจให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการจะพิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ จึงไม่อาจมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้

๓. บทสรุป

การมอบอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นใด หากผู้มอบอำนาจประสงค์ที่จะมอบอำนาจในเรื่องนั้น ผู้มอบอำนาจจะต้องพิจารณาก่อนว่า อำนาจที่จะมอบอำนาจไปนั้นมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมีการห้ามมอบอำนาจในเรื่องนั้นไว้หรือไม่ ซึ่งหากมีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น หรือห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้แล้ว ผู้มอบอำนาจก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี ที่เรื่องนั้นกำหนดไว้ แต่หากไม่มีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว ผู้มอบอำนาจก็ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

บทที่ ๓

ผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

๑. คุณสมบัติของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

๑.๑ ผู้มอบอำนาจ โดยที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๒๒} กำหนดว่า ผู้ดำรงตำแหน่งใดที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องใดอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ จากบทบัญญัติดังกล่าวผู้ดำรงตำแหน่งที่จะมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้นั้น ต้องเป็นข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีเพียงผู้เดียวมีอำนาจหน้าที่ในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนด ไม่ว่าผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใด ทั้งนี้ ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวย่อมสามารถมอบอำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไปของตนให้บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้เสมอตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่การมอบอำนาจในนามคณะบุคคล^{๒๓} เช่น คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ นั้น เมื่อพิจารณากฎหมายที่กำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายประสงค์ที่จะให้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากันกรองและมิติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด กรรมการหรืออนุกรรมการแต่เพียงผู้เดียวจึงไม่สามารถใช้อำนาจของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดได้ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผู้มีอำนาจตามกฎหมายมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของ

^{๒๒} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

^{๒๓} คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ เรื่อง กรมควบคุมมลพิษหรือปัญหาข้อกฎหมายในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานเพื่อบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวว่า “คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่ง” ตามความในมาตราดังกล่าวนี้หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด แต่เพียงผู้เดียว มิได้หมายความว่ารวมถึงผู้ใช้อำนาจตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในนามคณะบุคคล เช่น คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ แต่อย่างไรก็ดี ประกอบกับเมื่อพิจารณากฎหมายที่กำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายประสงค์ที่จะให้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากันกรองและมิติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด กรรมการหรืออนุกรรมการแต่เพียงผู้เดียวไม่สามารถใช้อำนาจของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดได้ และเมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผู้มีอำนาจตามกฎหมายมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนดแต่เพียงผู้เดียวแล้ว คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการจึงไม่สามารถอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม”

คณะรัฐมนตรีกำหนดแต่เพียงผู้เดียวแล้ว คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการจึงไม่สามารถอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมาใช้บังคับเพื่อบออำนาจของคณะบุคคลต่างๆ ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นกระทำการแทนคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการได้แต่อย่างใด เว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบอำนาจเป็นอย่างอื่น เช่น แต่งตั้งคณะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น ส่วนการมอบอำนาจที่ตัวหน่วยงานเป็นผู้มอบอำนาจ เช่น “กระทรวง ก. มอบอำนาจให้แก่กระทรวง ข.” นั้น โดยที่หน่วยงานมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดไว้ ฉะนั้น หน่วยงานจึงไม่สามารถมอบอำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวได้แต่อย่างใด

๑.๒ ผู้รับมอบอำนาจ

โดยที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๑๔} มิได้มีการกำหนดตำแหน่งผู้รับมอบอำนาจไว้เฉพาะเจาะจง จึงทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะมอบอำนาจสามารถใช้ดุลพินิจมอบอำนาจของตนให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ที่เป็นข้าราชการ^{๑๕} ไม่ว่าผู้รับมอบอำนาจนั้นจะดำรงตำแหน่งในส่วนราชการเดียวกันกับผู้มอบอำนาจหรือต่างส่วนราชการกับผู้มอบอำนาจก็ได้ ฉะนั้น ลูกจ้าง พนักงานราชการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในหน่วยงานของรัฐอื่น เช่น องค์การมหาชน หรือรัฐวิสาหกิจ มิใช่ข้าราชการจึงไม่ถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่จะรับมอบอำนาจตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้ และส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งจึงไม่สามารถรับมอบอำนาจได้เช่นกัน^{๑๖} ทั้งนี้ ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะรับมอบอำนาจได้มีรายละเอียดดังนี้

^{๑๔} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

^{๑๕} คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานอื่นซึ่งมิใช่ส่วนราชการ ได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวว่า “จากบทบัญญัติมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม การมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดในส่วนราชการเดียวกัน หรือในส่วนราชการอื่นตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารฯ จึงหมายความว่าเฉพาะการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนราชการส่วนภูมิภาค ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการส่วนท้องถิ่น เท่านั้น ไม่รวมถึงการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนราชการส่วนภูมิภาคให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชนแต่อย่างใด”

^{๑๖} คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานอื่นซึ่งมิใช่ส่วนราชการ ได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวว่า “กฎหมายบัญญัติให้ผู้มอบอำนาจสามารถกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจนั้นต่อไปให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้เท่านั้น แต่ผู้มอบอำนาจไม่สามารถกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจนั้นต่อไปให้แก่หน่วยงานอื่นเพื่อให้ปฏิบัติราชการแทนได้ ฉะนั้น การที่ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มอบอำนาจช่วงให้แก่หน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรทุน จึงเป็นกรณีที่ผู้มอบอำนาจมอบอำนาจช่วงให้แก่หน่วยงาน มิใช่มอบอำนาจช่วงให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งแต่อย่างใด จึงไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐”

(๑) ผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกัน

ผู้มอบอำนาจสามารถใช้ดุลพินิจมอบอำนาจของตนให้แก่ผู้ใดก็ได้ในส่วนราชการเดียวกันตามความเห็นสมควรว่าจะสามารถปฏิบัติราชการให้เกิดผลสำเร็จที่ดีที่สุดและกระจายอำนาจได้มากที่สุดโดยไม่จำกัดว่าจะต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ใดบังคับบัญชาเท่านั้น แต่ยังสามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งระดับเดียวกันได้ ด้วยเหตุนี้ปลัดกระทรวงจึงอาจมอบอำนาจของตนบางเรื่องให้แก่ผู้อำนวยการกองโดยไม่ต้องมอบอำนาจให้อธิบดีก็ได้ หรือผู้อำนวยการกองหนึ่งอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้อำนวยการกองอื่นในกรมเดียวกันก็ได้ อย่างไรก็ตาม การมอบอำนาจจะกระทำได้ในขอบเขตเพียงใดบ้างนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วยเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(๒) ผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการอื่น

ผู้มอบอำนาจสามารถใช้ดุลพินิจมอบอำนาจของตนให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในอีกส่วนราชการหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งระดับเดียวกับผู้มอบอำนาจหรือต่ำกว่าผู้มอบอำนาจเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้ เช่น อธิบดีกรมอนามัยอาจมอบอำนาจให้อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน เพื่อพิจารณาอนุญาตไปในคราวเดียวกัน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ปฏิบัติ หรือในกรณีมีการตั้งศูนย์บริการร่วมทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องก็สามารถมอบอำนาจของแต่ละส่วนราชการนั้นให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์บริการร่วมเพื่อปฏิบัติราชการแทนทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งการที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดไว้เช่นนั้นก็เนื่องจากการปฏิบัติราชการตามความเป็นจริงจะปรากฏว่าภารกิจด้านหนึ่งด้านใดของรัฐจะมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหลายแห่งเสมอ เช่น การตั้งโรงงานก็อาจมีความเกี่ยวข้องกับทั้งกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยขึ้นอยู่กับว่าโรงงานนั้นจะประกอบกิจการใด ในกรณีที่ภารกิจเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการเช่นนี้ หากไม่กำหนดให้ผู้มอบอำนาจสามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการอื่นได้แล้ว ประชาชนผู้จะประกอบกิจการก็จะต้องไปดำเนินการติดต่อกับทุกส่วนราชการซึ่งเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชน และในบางครั้งการพิจารณาของแต่ละส่วนราชการก็ไม่พร้อมกันทำให้ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเป็นหลักการให้สามารถมอบอำนาจต่างส่วนราชการได้เท่านั้น แต่วิธีการมอบอำนาจจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจด้วย

(๓) การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นไปตามหลักการของกฎหมายเดิมที่บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งในระดับต่างๆ ของทุกส่วนราชการสามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนได้ในทุกเรื่อง ทั้งนี้ การมอบอำนาจในกรณีดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจด้วย

๒. หน้าที่ของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

โดยที่มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๒๗} ได้กำหนดหน้าที่ของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจไว้ ซึ่งอาจแยกหน้าที่ของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจได้ดังนี้

๒.๑ ผู้มอบอำนาจ มีหน้าที่ดังนี้

(๑) การมอบอำนาจต้องพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายการปฏิบัติราชการและความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งหมายความว่า ในการมอบอำนาจนั้นมิใช่เป็นการปิดความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ ผู้มอบอำนาจ แต่การมอบอำนาจนั้นเป็นเพียงการกระจายการปฏิบัติราชการ และความรับผิดชอบในผลสำเร็จของงานยังเป็นของผู้มอบอำนาจ ด้วยเหตุนี้ เมื่อจะมีการมอบอำนาจจึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้มอบอำนาจในการใช้ดุลพินิจพิจารณาความเหมาะสมของเรื่องที่จะมอบอำนาจและตัวบุคคลที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการรับมอบอำนาจว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติตามอำนาจที่ได้รับมอบอำนาจหรือไม่^{๒๘} โดยต้องมีเหตุผลที่สมควรตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายในมาตรา ๔๐ นี้

(๒) เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้^{๒๙} ซึ่งหมายถึงการมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการนั้น เป็นการกระจายความรับผิดชอบไปให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

^{๒๗} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ในการมอบอำนาจให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว วรรคสอง เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

^{๒๘} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง กรมอุตุนิยมวิทยาหรือความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติราชการแทน และการรักษาราชการแทน

^{๒๙} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ เรื่อง กรมราชทัณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติในเรื่องการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวว่า “โดยที่มาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติว่า “เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้” ประกอบกับมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติว่า เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ หรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่า แม้ว่าผู้มอบอำนาจจะได้มอบอำนาจไปแล้วแต่ผู้มอบอำนาจยังมีได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามที่ยอมมอบอำนาจไป กล่าวคือ ผู้มอบอำนาจยังคงต้องมีหน้าที่ติดตามและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปโดยถูกต้อง ในกรณีที่ผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นทั้งต่อทางราชการหรือประชาชน ผู้มอบอำนาจมีอำนาจดำเนินการแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ โดยอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ หรือมีคำสั่งให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการตามที่ยอมมอบอำนาจนั้นไว้ก่อนแล้วผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจอันเป็นอำนาจเดิมของผู้มอบอำนาจนั้นเองโดยตรง

ในระดับต่างๆ ช่วยกันปฏิบัติงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว แต่ผลการปฏิบัติงานยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐผ่านทางกระทรวง ทบวง กรม ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะมอบอำนาจจึงต้องมีหน้าที่พิจารณา กำหนดหลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สูงสุด โดยในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาไว้ว่า การมอบอำนาจนั้นต้องเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ มีการกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งผู้รับมอบอำนาจ และในส่วนของผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจนั้น

นอกจากนี้ ความรับผิดชอบหลักยังคงเป็นของผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติของทางราชการได้มอบหมายให้เป็นผู้ใช้อำนาจนั้น ด้วยเหตุนี้แม้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะได้มอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนก็ตาม แต่ผู้มอบอำนาจยังคงมีหน้าที่กำกับดูแล แนะนำแก้ไข และติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปโดยถูกต้อง และในกรณีที่ผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นทั้งต่อทางราชการหรือประชาชน ผู้มอบอำนาจมีอำนาจดำเนินการแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ โดยอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ หรือมีคำสั่งให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการตามที่มอบอำนาจนั้นไว้ก่อน แล้วผู้มอบอำนาจจะเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเองโดยตรงก็ได้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๓๐} กำหนด

จากบทบัญญัติมาตรา ๔๐ นี้ จึงเกิดผลในทางกฎหมายขึ้นว่า แม้ว่าจะมีการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนไปแล้วแต่อำนาจตามกฎหมายที่แท้จริงยังคงเป็นของผู้มอบอำนาจ ซึ่งมีหน้าที่ต้องติดตามและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปโดยถูกต้อง ฉะนั้นผู้มอบอำนาจจึงยังคงมีอำนาจตามกฎหมายมิใช่ต้องสูญเสียการใช้อำนาจ เพราะเหตุที่ได้มอบอำนาจให้ผู้อื่นไปแล้วแต่อย่างไร ผู้มอบอำนาจซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจตามกฎหมายที่ยังคงใช้อำนาจตามกฎหมายนั้นด้วยตนเองได้ แต่เพื่อเป็นหลักฐานในการปฏิบัติราชการ และมีให้มีปัญหาการโต้แย้งจากผู้ที่ไม่ทราบการใช้อำนาจนั้นหรือมีการใช้อำนาจซ้ำซ้อน หากกรณีใดผู้มอบอำนาจจะใช้อำนาจโดยตรงแทนผู้รับมอบอำนาจก็สมควรแจ้งการใช้อำนาจดังกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวได้รับทราบ แต่สำหรับกรณีใดที่ผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจไปแล้วและเป็นคำสั่งทางปกครอง ถ้าผู้มอบอำนาจจะเปลี่ยนแปลงต้องดำเนินการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้นเสียก่อนหรือใช้กระบวนการที่สูงกว่าในการสั่งการเป็นอย่างอื่น

^{๓๐} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๐ วรรคสอง เมื่อได้มอบอำนาจแล้วผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗ ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการ (๓) กำกับดูแล และแนะนำการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ และมาตรา ๗ วรรคสอง เมื่อมีการมอบอำนาจแล้วหากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจหรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้

๒.๒ ผู้รับมอบอำนาจ เมื่อผู้มอบอำนาจได้มอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว ผู้รับมอบอำนาจนั้นก็มีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจไว้และจะปฏิเสธไม่ยอมรับมอบอำนาจไม่ได้ตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๓๑} เพราะหากปฏิเสธไม่ยอมรับมอบอำนาจแล้วย่อมถือว่าผู้รับมอบอำนาจนั้นไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และเมื่อผู้รับมอบอำนาจได้รับมอบอำนาจมาแล้ว คำสั่งนั้นย่อมมีผลผูกพันผู้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับมอบอำนาจ โดยผู้รับมอบอำนาจย่อมมีหน้าที่เช่นเดียวกับผู้มอบอำนาจ กล่าวคือ ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติราชการภายในอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบ ในเรื่องนั้นกำหนดไว้ รวมทั้งต้องปฏิบัติภายในขอบวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจ และหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งการใช้อำนาจที่ผู้มอบอำนาจกำหนด ทั้งนี้ จนกว่าคำสั่งมอบอำนาจจะสิ้นผลลง หรือผู้มอบอำนาจมีคำสั่งเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งมอบอำนาจนั้นเป็นอย่างอื่น^{๓๒}

๓. บทสรุป

กล่าวโดยสรุป หลักเกณฑ์ในการเป็นผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจมีดังนี้

	เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง	เป็นข้าราชการ	หลักเกณฑ์อื่นๆ
ผู้มอบอำนาจ	✓	✓	ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนด
ผู้รับมอบอำนาจ			ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ - ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งที่อยู่ในส่วนราชการเดียวกันกับผู้มอบอำนาจ และดำรงตำแหน่งระดับเดียวกับผู้มอบอำนาจหรือต่ำกว่าผู้มอบอำนาจ - ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งที่อยู่ต่างส่วนราชการกับผู้มอบอำนาจ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับเดียวกับผู้มอบอำนาจ หรือต่ำกว่าผู้มอบอำนาจ หรือ - ผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๓๑} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๙ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้

^{๓๒} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง กรมอุตุนิยมวิทยาหรือความแตกต่างระหว่างปฏิบัติราชการแทนและการรักษาราชการแทน

บทที่ ๔

หลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจ

๑. วิธีการมอบอำนาจ

๑.๑ การมอบอำนาจต้องทำเป็นหนังสือ

โดยที่มาตรา ๓๘ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๓๓} กำหนดว่า “การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ” ซึ่งหมายถึง การมอบอำนาจที่จะเกิดผลทางกฎหมายแก่ผู้รับมอบอำนาจที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ได้รับมอบอำนาจนั้นต่อไปได้ จะต้องทำหนังสือแสดงการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในเรื่องใดจากผู้มีอำนาจในเรื่องนั้นซึ่งเป็นผู้มอบอำนาจ เพราะการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนเป็นการมอบอำนาจเพื่อให้สั่งการ อนุญาต อนุมัติ หรือดำเนินการใดๆ ที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย การดำเนินการของผู้รับมอบอำนาจต่อไปจึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีผลตามกฎหมายไปด้วย ซึ่งกรณีจะเป็นเช่นนั้นได้ต่อเมื่อมีหลักฐานชัดเจนว่าเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายในเรื่องนั้น โดยมีการทำหนังสือที่ชัดเจน

๑.๒ รูปแบบของหนังสือมอบอำนาจ

โดยที่มาตรา ๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๓๔} กำหนดว่า หนังสือมอบอำนาจจะทำในรูปแบบใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่ง หนังสือมอบอำนาจ หรือการเขียนหนังสือ แต่หนังสือมอบอำนาจดังกล่าวจะต้องระบุรายละเอียดให้ชัดเจน^{๓๕} ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้มอบอำนาจ
- (๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และ
- (๓) อำนาจที่มอบ รวมทั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจ (ถ้ามี)

๒. ผลการมอบอำนาจ^{๓๖}

๒.๑ หนังสือมอบอำนาจมีผลในทันทีที่ผู้มอบอำนาจลงนาม

เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งได้ทำหนังสือมอบอำนาจแล้ว การมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวก็จะมีผลในทันทีที่ผู้มอบอำนาจลงนามมอบอำนาจ แม้ว่าผู้รับมอบอำนาจจะยังมิได้ลงนามรับทราบคำสั่งมอบอำนาจก็ตาม

^{๓๓} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๘ วรรคห้า การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ

^{๓๔} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. มาตรา ๘ การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้มอบอำนาจ
- (๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ
- (๓) อำนาจที่มอบ รวมทั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจด้วยก็ได้

^{๓๕} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงการต่างประเทศหรือแนวทางการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในต่างประเทศจากหัวหน้าคณะผู้แทนให้หัวหน้าสำนักงานของหน่วยงานราชการไทยในต่างประเทศ

^{๓๖} เรื่องเดียวกัน

๒.๒ หนังสือมอบอำนาจห้ามมีผลย้อนหลัง

ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจจะมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจดังกล่าวแทนตนได้ ผู้มอบอำนาจนั้นจะต้องทำหนังสือมอบอำนาจให้มีผลเป็นปัจจุบันหรือในอนาคต ผู้มอบอำนาจจะมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนโดยให้มีผลย้อนหลังไปก่อนวันที่ลงนามมอบอำนาจมิได้ เพราะขณะที่ใช้อำนาจ ผู้รับมอบอำนาจยังไม่มีอำนาจ ฉะนั้น การกระทำที่ผู้รับมอบอำนาจได้กระทำไปในขณะนั้นย่อมไม่เกิดผลตามกฎหมาย^{๓๗}

๒.๓ การสิ้นสุดของหนังสือมอบอำนาจ

เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งใดได้มีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นไปแล้ว การมอบอำนาจนั้นก็ยังจะมีผลอยู่แม้ว่าผู้มอบอำนาจจะพ้นจากตำแหน่งแล้ว และการมอบอำนาจจะสิ้นสุดลงเมื่อเป็นไปตามเหตุที่ มาตรา ๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๓๘} กำหนดไว้ ดังนี้

- (๑) มีการเพิกถอนหนังสือมอบอำนาจฉบับนั้น
- (๒) สิ้นผลตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในหนังสือมอบอำนาจ หรือ
- (๓) สิ้นผลโดยเหตุอื่นๆ ที่ทำให้คำสั่งสิ้นผลไป

๒.๔ วิธีการลงนามของผู้รับมอบอำนาจในหนังสือราชการ

การลงนามในหนังสือราชการของผู้รับมอบอำนาจ^{๓๙} เมื่อผู้มอบอำนาจได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดแล้ว หากผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะใช้อำนาจที่รับมอบในการดำเนินการใดๆ ให้ผู้รับมอบอำนาจนั้น ลงนามในหนังสือราชการในฐานะปฏิบัติราชการแทนผู้มอบอำนาจชั้นต้น เนื่องจากผู้มอบอำนาจชั้นต้นเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายหรือกฎ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. ได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรม ข. หากผู้ว่าราชการจังหวัด ก. เป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเองตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. จะต้องลงนามในหนังสือราชการว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรม ข.” หรือในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. มอบอำนาจต่อให้กับหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่ง

^{๓๗} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงการต่างประเทศหรือแนวทางการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน ในต่างประเทศจากหัวหน้าคณะผู้แทนให้หัวหน้าสำนักงานของหน่วยงานราชการไทยในต่างประเทศ

^{๓๘} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๙ การมอบอำนาจย่อมมีผลตราแต่ที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นสุดลงโดยเงื่อนไขหรือโดยเหตุอื่น

^{๓๙} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เรื่อง กรมบัญชีกลางหรือเรื่องการมอบอำนาจตามกฎหมาย และหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๔๐ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวว่า “เมื่อหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัด ผลทางกฎหมายคือการลงนามในหนังสือราชการ กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓ วรรคแรก ตามที่หารือ นั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าส่วนราชการผู้มอบอำนาจชั้นต้น สำหรับกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามตรา ๒๓ (๑) และ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน การลงนามในหนังสือราชการของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าส่วนราชการผู้มอบอำนาจชั้นต้น เนื่องจากผู้มอบอำนาจชั้นต้นเป็นผู้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด อำนาจที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับจึงเป็นอำนาจที่ได้รับจากหัวหน้าส่วนราชการ เมื่อมีการมอบอำนาจต่อผู้รับมอบอำนาจสุดท้ายก็เป็นผู้รับมอบอำนาจอันมีที่มาจากกรมมอบอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการนั่นเอง”

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. เป็นผู้ใช้อำนาจนั้น จะต้องลงนามในหนังสือราชการว่า “หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรม ข.” เป็นต้น

๓. การมอบอำนาจช่วง

บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปหรือที่เรียกว่ามอบอำนาจต่อหรือมอบอำนาจช่วงนั้นได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๔๐} โดยบัญญัติให้ผู้มอบอำนาจอาจกำหนดให้ผู้มอบอำนาจสามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ ซึ่งเป็นการยินยอมให้มีการมอบอำนาจต่อไปได้ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนดไว้ด้วย กล่าวคือ เมื่อผู้มอบอำนาจได้มีการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว หากผู้มอบอำนาจมีความประสงค์ที่จะให้ผู้รับมอบอำนาจจากตนสามารถมอบอำนาจต่อไปอีกได้ ผู้มอบอำนาจจะต้องกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจมอบอำนาจนั้นต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ โดยจะระบุตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งที่จะรับมอบอำนาจต่อให้ชัดเจนไว้ในหนังสือมอบอำนาจด้วยก็ได้ รวมทั้งอาจจะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจไว้ก็ได้ ทั้งนี้ หากผู้มอบอำนาจไม่ได้กำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจสามารถมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้รับมอบอำนาจอื่นได้แล้ว ผู้รับมอบอำนาจก็ไม่อาจมอบอำนาจนั้นต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ เช่น อธิบดีมอบอำนาจให้แก่ผู้อำนวยการกองปฏิบัติราชการแทนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยกำหนดไว้ในหนังสือมอบอำนาจด้วยว่า ให้ผู้อำนวยการกองสามารถมอบอำนาจต่อไปให้ข้าราชการในกองผู้หนึ่งปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ กรณีเช่นนี้ผู้อำนวยการกองย่อมมีอำนาจมอบอำนาจต่อไปให้ข้าราชการผู้หนึ่งที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้อีก จึงต้องทำเป็นหนังสือมอบอำนาจโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบคำสั่งมอบอำนาจของอธิบดีที่ให้กระทำได้

สำหรับกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจมาจากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้น แม้ว่าหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางจะไม่ได้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถมอบอำนาจต่อไว้ หากมีหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอยู่ในจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ต้องมอบอำนาจต่อไปให้กับหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดในบทต่อไป

• ตัวอย่างคำวินิจฉัยเรื่องการมอบอำนาจช่วง เช่น

(๑) ปลัดกระทรวงได้มอบอำนาจให้อธิบดีแล้ว หากปลัดกระทรวงมีความประสงค์จะให้อธิบดีสามารถมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวต่อไปให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นแล้ว ในการมอบอำนาจนั้นปลัดกระทรวงจะต้อง

^{๔๐} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๙ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้

กำหนดในคำสั่งมอบอำนาจให้ชัดเจนว่า ให้อธิบดีสามารถมอบอำนาจดังกล่าวให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ด้วย^{๔๑}

(๒) เลขาธิการสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบอำนาจให้แก่ปฏิรูปที่ดินจังหวัดตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ฉะนั้น หากเลขาธิการสำนักงานฯ มีความประสงค์จะให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมอบอำนาจนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปแล้ว เลขาธิการสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะต้องกำหนดในคำสั่งมอบอำนาจฉบับดังกล่าวให้ชัดเจนว่าให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดสามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้^{๔๒}

(๓) ปลัดกระทรวงการคลังหรือรองปลัดกระทรวงการคลังหัวหน้ากลุ่มภารกิจได้มอบอำนาจให้อธิบดีกรมบัญชีกลางปฏิบัติราชการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแทนตน ฉะนั้น การที่อธิบดีกรมบัญชีกลางจะมอบอำนาจนั้นต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ก็ต่อเมื่อปลัดกระทรวงการคลังหรือรองปลัดกระทรวงการคลังหัวหน้ากลุ่มภารกิจได้กำหนดไว้ในคำสั่งมอบอำนาจว่า ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางสามารถมอบอำนาจนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้เท่านั้น แต่หากปลัดกระทรวงการคลังหรือรองปลัดกระทรวงการคลังหัวหน้ากลุ่มภารกิจมิได้กำหนดในคำสั่งมอบอำนาจไว้เป็นการชัดเจนแล้ว อธิบดีกรมบัญชีกลางก็ไม่อาจมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้แต่อย่างใด^{๔๓}

(๔) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ไม่มีส่วนราชการตามกฎหมายปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบอำนาจนั้นให้แก่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนแล้ว หากผู้อำนวยการสำนักงานฯ มีความประสงค์ที่จะให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ ผู้อำนวยการสำนักงานฯ ผู้มอบอำนาจจะต้องกำหนดไว้ในหนังสือหรือคำสั่งมอบอำนาจว่าให้ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปด้วย เพราะหากไม่ได้กำหนดให้มอบอำนาจต่อไว้ผู้รับมอบอำนาจก็ไม่อาจมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้^{๔๔}

^{๔๑} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือเรื่องการมอบอำนาจ

^{๔๒} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่อง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือการมอบอำนาจช่วง

^{๔๓} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เรื่อง กรมบัญชีกลางหรือเรื่องการมอบอำนาจในกระทรวงเดียวกัน

^{๔๔} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เรื่อง สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ หรือคำสั่งมอบอำนาจ

บทที่ ๕

การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัด

โดยที่ในการปฏิบัติราชการทั่วไปภายในจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีอำนาจอยู่ ๒ กรณี ได้แก่ อำนาจที่ได้รับมอบอำนาจมาจากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลาง และอำนาจที่เป็นของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยแท้ แต่โดยที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดหลักเกณฑ์การมอบอำนาจไว้แตกต่างกัน ดังนั้น ในเริ่มแรกผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องพิจารณาก่อนว่าอำนาจที่ตนจะมอบนั้นเป็นอำนาจที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจมาจากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนดไว้ ทั้งนี้ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดทราบว่าอำนาจที่จะมอบอำนาจเป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งใดแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ต้องดำเนินการมอบอำนาจตามหลักเกณฑ์การมอบอำนาจที่จะได้กล่าวต่อไป

๑. การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่ในจังหวัดของหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลาง

๑.๑ หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

โดยที่มาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๔๕} ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดไว้ว่า ในการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไปในเขตพื้นที่จังหวัด หัวหน้าส่วนราชการจะต้องพิจารณาก่อนว่า อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ การดำเนินการอื่นที่หัวหน้าส่วนราชการจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่จะมอบอำนาจนั้น ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือได้ห้ามการมอบอำนาจในเรื่องนั้นไว้หรือไม่ ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรี มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นแล้ว หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางก็ต้องดำเนินการมอบอำนาจตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องนั้นๆ กำหนดไว้ โดยไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือถ้าห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ หัวหน้าส่วนราชการก็ไม่สามารถมอบอำนาจให้กับผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ แต่ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรี ที่ให้อำนาจนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ และการดำเนินการในเรื่องนั้นมีกรณีการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่ในจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางต้องดำเนินการมอบอำนาจเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในเขตพื้นที่จังหวัดดังกล่าวให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบังคับให้หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๔๕} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๒ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ส่วนราชการใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดในเขตพื้นที่จังหวัด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานของราชการส่วนภูมิภาค และต้องดูแลการปฏิบัติราชการในพื้นที่ของจังหวัด รวมทั้งในแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องทราบการปฏิบัติราชการทุกเรื่องในพื้นที่ และประสานหรือบริหารงานให้เป็นไปโดยสอดคล้องกันและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ จังหวัด การบริหารงานของจังหวัดจึงเป็นเรื่องการนำนโยบายของรัฐไปพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยอำนาจการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของจังหวัดจะอยู่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางจึงไม่สามารถมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดนั้นไปยังหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดโดยตรงได้ ซึ่งการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่ในจังหวัด^{๔๖} หมายความว่า มีการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในเขตพื้นที่รับผิดชอบในจังหวัด เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในจังหวัด หรือเป็นการปฏิบัติราชการที่ให้บริการประชาชนและส่วนราชการในเขตพื้นที่เป็นหลัก แต่อย่างไรก็ดี หากมิได้เป็นการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดแล้ว หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางอาจมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวให้แก่ข้าราชการส่วนกลางที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดได้

• ตัวอย่างคำวินิจฉัยเรื่องการมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น

(๑) กรมส่งเสริมการเกษตรมีหน่วยงาน ๒ ประเภท คือ สำนักงานเกษตรจังหวัดสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตและศูนย์ปฏิบัติการซึ่งสังกัดราชการบริหารส่วนกลาง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการเป็นหลัก มิได้มีการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในจังหวัด หรือเป็นการปฏิบัติราชการที่ให้บริการประชาชนและส่วนราชการในเขตพื้นที่แต่อย่างใด ฉะนั้น ในการออกคำสั่งมอบอำนาจกรณีสำนักงานเกษตรจังหวัดที่มีการปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัด อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรจะต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนการมอบอำนาจกรณีสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตและศูนย์ปฏิบัติการ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการเป็นหลัก มิได้มีการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในจังหวัด หรือเป็นการปฏิบัติราชการที่ให้บริการประชาชนและส่วนราชการในเขตพื้นที่เป็นหลัก การมอบอำนาจดังกล่าวจึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่จะต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรจึงอาจมอบอำนาจดังกล่าวให้แก่ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตและศูนย์ปฏิบัติการหรือผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการได้^{๔๗}

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นส่วนราชการที่มีราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน และโดยที่ส่วนราชการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติราชการ

^{๔๖} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ เรื่อง กรมราชทัณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติในเรื่องการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยได้ให้ความหมายของคำว่า “การปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัด” หมายความว่า การปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในจังหวัด หรือเป็นการปฏิบัติราชการที่ให้บริการประชาชนและส่วนราชการในเขตพื้นที่เป็นหลัก

^{๔๗} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง กรมส่งเสริมการเกษตรหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการมอบอำนาจ

ในเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในจังหวัด หรือเป็นการปฏิบัติราชการที่ให้บริการประชาชนและส่วนราชการในเขตพื้นที่เป็นหลัก ดังนั้น ปลัดกระทรวงสาธารณสุขในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจะต้องดำเนินการมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น จะมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่ไปยังหัวหน้าส่วนราชการในส่วนภูมิภาคโดยตรงไม่ได้ ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐^{๔๘}

(๓) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑ - ๑๒ เป็นราชการบริหารส่วนกลางที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค โดยในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตมีอำนาจและหน้าที่ให้บริการ วิเคราะห์และตรวจสอบดิน น้ำ ปุ๋ย และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกร ฉะนั้น งานของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตจึงเป็นการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดเพื่อให้บริการประชาชนเป็นหลัก ดังนั้น อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินจึงต้องมอบอำนาจในการดำเนินการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดต่างๆ ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตเท่านั้น อธิบดีกรมพัฒนาที่ดินจะมอบอำนาจโดยตรงให้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง และผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการโครงการหลวงภาคเหนือ ไม่ได้ ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐^{๔๙}

๑.๒ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจนั้นต่อ

จากบทบัญญัติมาตรา ๒๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๕๐} กำหนดว่า เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางตามมาตรา ๒๒ แล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่มอบอำนาจต่อไปให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่มาตรา ๒๓ (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณีกำหนด ดังนี้

๑.๒.๑ กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการที่มีส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ไม่ว่าส่วนราชการนั้นจะเป็นราชการส่วนกลางที่ตั้ง

^{๔๘} คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง กระทรวงสาธารณสุขหรือการมอบอำนาจในราชการส่วนภูมิภาค ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๔๙} คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๓ เรื่อง จังหวัดสุโขทัยขอให้พิจารณาคำสั่งมอบอำนาจของอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ตามบทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๕๐} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๓ ในกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่อำนาจนั้นเกี่ยวกับราชการของส่วนราชการใด และส่วนราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่หัวหน้าส่วนราชการนั้น

(๒) นอกจากกรณีตาม (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ในกรณีที่การปฏิบัติราชการในเรื่องใดภายในจังหวัดมีความจำเป็นต้องมีการมอบอำนาจเป็นอย่างอื่นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติราชการของจังหวัด ให้ ก.พ.ร. มีอำนาจกำหนดการมอบอำนาจสำหรับการปฏิบัติราชการที่แตกต่างจากวรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) ได้

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานผู้มอบอำนาจเพื่อทราบด้วย

ในจังหวัดหรือเป็นราชการส่วนภูมิภาคก็ตาม มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นบทบังคับให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบอำนาจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัด มีหน้าที่ต้องมอบอำนาจนั้นต่อไปให้แก่หัวหน้าส่วนราชการใดที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนต่อไป ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบอำนาจนั้นให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอื่นในจังหวัดตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้^{๕๑} เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นส่วนราชการที่มีราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ดังนั้นเมื่อปลัดกระทรวงสาธารณสุขในฐานะหัวหน้าส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องดำเนินการมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนด ได้แก่ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดด้วย^{๕๒}

๑.๒.๒ กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการ แต่ส่วนราชการนั้นไม่มีส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจใช้ดุลยพินิจของตนในการพิจารณาไม่มอบอำนาจนั้นต่อไปและเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเอง หรือจะมีหนังสือมอบอำนาจนั้นต่อไปให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดของส่วนราชการอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

• ตัวอย่างคำวินิจฉัยกรณีผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจมาจากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางที่ไม่มีส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด เช่น

กรณีที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘ กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ เห็นชอบหลักเกณฑ์ ขั้นตอน แนวทาง และคู่มือการดำเนินงานมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบลตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการ และโดยที่ต่อมาปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงมหาดไทยในเรื่องการขอใช้พื้นที่เพื่อดำเนินโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบลตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กฎหมายและระเบียบของทางราชการกำหนด รวมถึงกระทำการอื่นใดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จนเสร็จสิ้น การดำเนินการขอใช้พื้นที่เพื่อดำเนินโครงการจึงมิใช่ใช้อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของอำเภอ แต่เป็นการดำเนินการตามที่ได้รับมอบอำนาจตามคำสั่ง

^{๕๑} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง จังหวัดสระบุรีหรือเรื่องการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๕๒} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง กระทรวงสาธารณสุขหรือการมอบอำนาจในราชการส่วนภูมิภาคตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

ฉบับดังกล่าวเท่านั้น อีกทั้งการดำเนินโครงการตามมาตรการดังกล่าวเป็นงานที่จะต้องดำเนินการในพื้นที่ ความรับผิดชอบในตำบลของแต่ละอำเภอ และโดยที่นายอำเภอเป็นหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ฉะนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงอาจมอบอำนาจการใช้พื้นที่เพื่อดำเนินโครงการให้นายอำเภอได้ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐^{๕๓}

๑.๒.๓ โดยที่มาตรา ๒๓ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๕๔} ได้กำหนดว่า ในกรณีการปฏิบัติราชการในเรื่องใดภายในจังหวัดมีความจำเป็นต้องมีการมอบอำนาจแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติราชการของจังหวัด ให้ ก.พ.ร. มีอำนาจกำหนดการมอบอำนาจสำหรับการปฏิบัติราชการที่แตกต่างจากที่กำหนดไว้ก็ได้ ซึ่งความในบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดขึ้นเพื่อต้องการแก้ไขปัญหาในการมอบอำนาจในเขตพื้นที่จังหวัดในบางเรื่อง เช่น อำนาจที่เกี่ยวข้องกันหลายส่วนราชการในจังหวัด อำนาจที่มีความเกี่ยวพันกันในหลายจังหวัด หรืออำนาจในบางเรื่องควรจะต้องมอบอำนาจเพื่อให้การบริหารในพื้นที่มีลักษณะเดียวกันสามารถปฏิบัติราชการได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ก.พ.ร. จะพิจารณากำหนดการมอบอำนาจสำหรับการปฏิบัติราชการที่แตกต่างจากมาตรา ๒๓ (๑) หรือมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต่อไป

๑.๒.๔ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้ว มาตรา ๒๓ วรรคสาม แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๕๕} ได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องรายงานให้ผู้มอบอำนาจ (ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี) เพื่อทราบด้วย

๒. การมอบอำนาจโดยแท้ของผู้ว่าราชการจังหวัดให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเพื่อปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัด

บทบัญญัติมาตรา ๒๓/๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๕๖} เป็นหลักเกณฑ์การมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๕๓} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือการมอบอำนาจการใช้พื้นที่ดำเนินการโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล

^{๕๔} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๓ วรรคสอง ในกรณีการปฏิบัติราชการในเรื่องใดภายในจังหวัดมีความจำเป็นต้องมีการมอบอำนาจเป็นอย่างอื่นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติราชการของจังหวัด ให้ ก.พ.ร. มีอำนาจกำหนดการมอบอำนาจสำหรับการปฏิบัติราชการที่แตกต่างจากวรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) ได้

^{๕๕} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๓ วรรคสาม ในกรณีผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานผู้มอบอำนาจเพื่อทราบด้วย

^{๕๖} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๓/๑ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจภายในจังหวัดได้

ในการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรง เว้นแต่ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการหรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ดังกล่าวเป็นอำนาจตามที่กฎหมายหรือกฎกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด หากผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบอำนาจ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องพิจารณาเห็นว่า อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ การดำเนินการอื่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการมอบอำนาจนั้น มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือได้ห้ามการมอบอำนาจในเรื่องนั้นไว้หรือไม่ ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องใดได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องดำเนินการมอบอำนาจตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องนั้นๆ กำหนดไว้ หรือหากมีการห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ไม่สามารถมอบอำนาจในเรื่องนั้นได้ แต่ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ที่ให้อำนาจนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะใช้อำนาจนั้นเองหรือจะมอบอำนาจดังกล่าวให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจของตนในการปฏิบัติราชการแทนให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในจังหวัดก็ได้

๓. การมอบอำนาจภายในจังหวัดกรณีที่เกิดสาธารณภัย จำเป็น หรือมีเหตุเร่งด่วน

การมอบอำนาจตามมาตรา ๒๓/๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๕๗} นั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องพิจารณาตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นบททั่วไปก่อนว่า อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ การดำเนินการอื่นที่หัวหน้าส่วนราชการจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องที่จะมอบอำนาจนั้น มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือได้ห้ามการมอบอำนาจในเรื่องนั้นไว้หรือไม่ และในกรณีที่กฎหมายมิได้มีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดย่อมใช้ดุลพินิจที่อาจมอบอำนาจการดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดได้ และโดยที่บทบัญญัติดังกล่าวจะใช้บังคับได้เฉพาะกรณีเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นภายในเขตพื้นที่จังหวัด และเป็นกรณีที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงอาจมอบอำนาจนั้นให้ข้าราชการส่วนกลางหรือข้าราชการจังหวัดอื่นที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติราชการในจังหวัดแต่มิได้ดำรงตำแหน่งอยู่ในจังหวัดนั้น (ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ที่มาช่วยราชการ) ปฏิบัติราชการแทนเป็นการชั่วคราวก็ได้ แต่หากภายในเขตจังหวัดมีเหตุการณ์ปกติ ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ไม่อาจที่จะใช้อำนาจตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวเพื่อที่จะมอบอำนาจให้แก่ผู้มาช่วยราชการได้แต่อย่างใด

^{๕๗} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๓/๒ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในเขตพื้นที่จังหวัดและเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติราชการในจังหวัดแต่มิได้ดำรงตำแหน่งอยู่ในจังหวัดนั้นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนเป็นการชั่วคราวก็ได้

ทั้งนี้ การมอบอำนาจดังกล่าวจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้มอบอำนาจได้ทำการเพิกถอนหนังสือมอบอำนาจ หรือเมื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอันเป็นเหตุจำเป็นหรือเร่งด่วนภายในเขตพื้นที่จังหวัดยุติลงยอมทำให้ หนังสือและคำสั่งมอบอำนาจดังกล่าวสิ้นสุดลงในทันที โดยที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ต้องมีคำสั่งเพิกถอนการ มอบอำนาจแต่อย่างใด เนื่องจากหมดความจำเป็นหรือไม่มีเหตุเร่งด่วนแล้ว จึงทำให้หนังสือมอบอำนาจสิ้นสุดลง โดยเหตุอื่นตามมาตรา ๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔. การมอบอำนาจของนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำ จังหวัด

มาตรา ๒๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๕๘} มิได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจของนายอำเภอไว้เป็นพิเศษ แต่นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด อาจเป็นผู้มอบอำนาจ ผู้รับมอบอำนาจ หรือได้รับการมอบอำนาจเพื่อปฏิบัติหน้าที่ใดๆ ในจังหวัดได้ การดำเนินการเกี่ยวกับการ มอบอำนาจจึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้เช่นเดียวกับส่วนราชการอื่นๆ กล่าวคือ กรณีที่นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด เป็นผู้มอบอำนาจ ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะต้องพิจารณาตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นบททั่วไปก่อนว่า อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ การดำเนินการอื่นที่หัวหน้าส่วนราชการจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องที่จะมอบอำนาจนั้น ได้มีการ กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการอย่างอื่นหรือได้ห้ามการมอบอำนาจในเรื่องนั้นไว้หรือไม่ด้วย และในกรณีที่ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี มิได้มีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจ เป็นการอย่างอื่นหรือห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นก็อาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรงได้ เว้นแต่ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เห็นสมควร เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไข เพิ่มเติม กำหนด

๕. การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด

๕.๑ บทบัญญัติมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๕๙} เป็นบทบัญญัติยกเว้นกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจมาจาก หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าอำนาจดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจได้ตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดจะใช้ดุลพินิจไม่มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่มาตรา ๒๓ กำหนดก็ได้

^{๕๘} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๔ ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำ กิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดดำเนินการมอบอำนาจให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้

^{๕๙} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า เรื่องใดเป็นเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจตามมาตรา ๒๓ ได้ เนื่องจากเป็นกรณีตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจไม่มอบอำนาจนั้น ก็ได้

แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นจะต้องเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเองเท่านั้น จะมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนไม่ได้^{๖๐} และผู้ว่าราชการจังหวัดต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางหรือผู้มอบอำนาจทราบถึงเหตุผลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มอบอำนาจต่อให้กับหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ หากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางหรือผู้มอบอำนาจมีความเห็นเป็นอย่างอื่นให้นำข้อขัดแย้งนั้นเสนอคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๖ วรรคสี่ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจได้ตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๖๑} ได้แก่

(๑) เป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะ ซึ่งอำนาจเฉพาะ^{๖๒} ได้มีคำวินิจฉัยว่า เป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นผู้ใช้อำนาจและกำหนดการใช้อำนาจเป็นลำดับขั้นเพื่อให้มีการถ่วงดุลเรื่องก่อนดำเนินการ ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวเป็นเพียงหลักเกณฑ์เบื้องต้น ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป หรือเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้ หมายความว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นโดยเฉพาะและผู้อื่นจะปฏิบัติราชการนั้นแทนไม่ได้ เช่น อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ โดยที่มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ กำหนดให้อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ จึงเป็นอำนาจเฉพาะของรัฐมนตรีผู้รักษาการและไม่สามารถมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อำนาจ

^{๖๐} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือเรื่องการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวว่า “โดยที่บทบัญญัติมาตรา ๒๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นบทบังคับว่าเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ต้องมอบอำนาจนั้นต่อไปตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าเรื่องที่ตนรับมอบอำนาจมานั้นเป็นเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจได้เนื่องจากเป็นกรณีตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าวแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจจะใช้ดุลพินิจไม่มอบอำนาจตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ได้ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดควรจะเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเอง ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องแจ้งการไม่มอบอำนาจพร้อมทั้งเหตุผลให้ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มอบอำนาจทราบด้วย

^{๖๑} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ในการมอบอำนาจ ผู้มอบอำนาจอาจมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในอำนาจหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้มอบอำนาจ เพื่อให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนในเรื่องนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามมาตรา ๕ และคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมตามสภาพของตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจ เว้นแต่เป็นเรื่องใดตามกรณีดังต่อไปนี้ ผู้มอบอำนาจอาจไม่มอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวก็ได้

- (๑) เป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะหรือเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้
- (๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญ
- (๓) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- (๔) เป็นเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนได้

^{๖๒} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือแนวทางการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด โดยวินิจฉัยคำว่า “อำนาจเฉพาะ” เป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นผู้ใช้อำนาจและกำหนดการใช้อำนาจเป็นลำดับขั้นเพื่อให้มีการถ่วงดุลเรื่องก่อนดำเนินการ ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวเป็นเพียงหลักเกณฑ์เบื้องต้น ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

หน้าที่ของนายทะเบียน มิใช่อำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไปซึ่งเป็นงานประจำ แต่เป็นอำนาจเฉพาะตัวของนายทะเบียน การปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนจึงมิใช่การปฏิบัติราชการตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

• ตัวอย่างคำวินิจฉัยการปฏิบัติราชการที่เป็นอำนาจเฉพาะ เช่น

(๑.๑) **อำนาจนายทะเบียนตามกฎหมายภาพยนตร์และวิดิทัศน์**^{๖๓} โดยที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นนายทะเบียนกลาง และยังกำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งนายทะเบียนประจำจังหวัดด้วย ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นว่านั้นก็โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความสำคัญของตัวบุคคลที่จะเป็นนายทะเบียน จึงได้กำหนดให้รัฐมนตรีเป็นผู้กลั่นกรองบุคคลที่จะเป็นนายทะเบียนก่อน และการแต่งตั้งนายทะเบียนดังกล่าวมิใช่การมอบอำนาจแต่อย่างใด ประกอบกับเมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนตามมาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันแล้วเห็นว่า แม้กฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนไว้หลายประการ อาทิเช่น การเข้าไปในสถานที่ การตรวจ คั่น आयัดหรือยึด การสั่งให้หยุด การสั่งห้าม เป็นต้น แต่ก็ได้หมายความว่าบุคคลซึ่งเป็นนายทะเบียนนั้นจะสามารถใช้อำนาจดังกล่าวได้ในทันทีเนื่องจากมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดว่าในการปฏิบัติหน้าที่ นายทะเบียนต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าอำนาจของนายทะเบียนเป็นอำนาจเฉพาะตัว และบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้ต้องเป็นบุคคลที่เฉพาะเจาะจงเป็นนายทะเบียนเท่านั้น ดังนั้น แม้ว่าในกรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมจะได้แต่งตั้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนประจำจังหวัด ซึ่งเป็นการแต่งตั้งนายทะเบียนโดยตำแหน่งก็ตาม แต่เมื่ออำนาจในการปฏิบัติหน้าที่การเป็นนายทะเบียนนั้นมิใช่อำนาจปกติหรืออำนาจทั่วไปในการปฏิบัติราชการ แต่เป็นอำนาจเฉพาะตัวของนายทะเบียนแล้ว เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนตามบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงไม่อาจมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องดังกล่าวให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๑.๒) **อำนาจนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า**^{๖๔} โดยที่นายทะเบียนเป็นตำแหน่งที่กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ โดยกำหนดไว้ในข้อ ๒ ให้ข้าราชการกรมทรัพย์สินทางปัญญาตามตำแหน่งที่ระบุในประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าวเป็นนายทะเบียน เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และโดยที่พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติให้นายทะเบียนดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่หลายประการ อาทิเช่น การพิจารณาเครื่องหมาย

^{๖๓} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ เรื่อง จังหวัดสระบุรีหรือเรื่องการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๖๔} วินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่อง กรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือการมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทน การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร และการแต่งตั้งนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า

การคำที่ขอจดทะเบียนว่ามีความเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่ได้มีการจดทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๓ การสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายการค้าตามมาตรา ๑๕ การมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามมาตรา ๑๖ หรือการมีคำสั่งให้ประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม เป็นต้น ซึ่งอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นอำนาจเฉพาะสำหรับนายทะเบียนเท่านั้น และมีใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของข้าราชการกรมทรัพย์สินทางปัญญาแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อกรณีนี้ข้าราชการกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน ข้าราชการกรมทรัพย์สินทางปัญญา ก็ย่อมมีอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยผลแห่งการแต่งตั้งนั้น มิใช่เพราะดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการกรมทรัพย์สินทางปัญญาแต่อย่างใด และโดยที่บทบัญญัติมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีอำนาจมาใช้ในการมอบอำนาจเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวของผู้นั้นได้ ฉะนั้น เมื่ออำนาจนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นอำนาจเฉพาะตัวซึ่งเกิดจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แล้ว กรณีจึงไม่อาจนำบทบัญญัติมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับการมอบอำนาจมาใช้บังคับได้

(๑.๓) **อำนาจนายทะเบียนในการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน**^{๖๕} โดยที่มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ กำหนดว่า กรณีนายทะเบียนท้องที่ปฏิเสธการออกใบอนุญาต กฎหมายกำหนดให้ผู้ยื่นคำขออนุญาตยื่นคำอุทธรณ์ต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อเป็นผู้ใช้อำนาจวินิจฉัย จึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดการใช้อำนาจเป็นลำดับขั้นเพื่อให้มีการถ่วงรองเรื่องก่อนดำเนินการ จึงเป็นการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะตัว ไม่ใช่การปฏิบัติราชการทั่วไป เมื่อกฎหมายกำหนดให้ผู้ยื่นคำขออนุญาตอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้มีคำวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด จึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ใช้อำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีการพิจารณาก่อนการออกคำสั่งว่าเรื่องดังกล่าวสมควรออกใบอนุญาตหรือไม่ อย่างไร ดังนั้น จึงเป็นอำนาจเฉพาะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการจะพิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จึงไม่อาจมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^{๖๕} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง เลขานุการนายกรัฐมนตรีหารือการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

• ตัวอย่างคำวินิจฉัยการปฏิบัติราชการที่เรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้

เช่น

โดยที่มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจที่ได้รับมอบนั้นต่อไปให้แก่ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น แต่โดยที่กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องการพิจารณาอนุญาตในส่วนของผู้ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเอง กรณีจึงเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้ ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงสามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้ดุลพินิจไม่มอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวได้^{๖๖}

(๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญ หมายความว่า การปฏิบัติงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายระดับสูงไม่ว่าจะเป็นนโยบายของประเทศหรือนโยบายของส่วนราชการ และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะต้องอาศัยการตัดสินใจหรือการดำเนินการในระดับสูง

(๓) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน หมายความว่า การปฏิบัติงานในเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกส่วนราชการหรือทุกจังหวัด

(๔) เป็นเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนได้ หมายความว่า การปฏิบัติงานในเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนและไม่มีวิธีการแก้ไขเยียวยาเป็นอย่างอื่น

๕.๒ เมื่อมีการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๓ (การมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดกรณีที่ได้รับมอบอำนาจมาจากราชการส่วนกลาง) และมาตรา ๒๓/๒ (การมอบอำนาจให้แก่ผู้ที่มาช่วยราชการ) แล้ว มาตรา ๒๖ วรรคสอง และวรรคสาม แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๖๗} ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจ กรณีที่เห็นว่าผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจปฏิบัติราชการแทนโดยไม่ถูกต้อง หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือปรากฏเหตุขึ้นภายหลังว่าเป็นกรณีตามมาตรา ๖ (๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญ มาตรา ๖ (๓) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมาตรา ๖ (๔) เป็นเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมีคำสั่งให้ผู้รับมอบอำนาจแก้ไขการปฏิบัติราชการ หรือสั่งให้หยุดการปฏิบัติราชการดังกล่าวไว้ก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจในเรื่องนั้นก็ได้ อนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดจะใช้อำนาจในการกำกับดูแลเอง

^{๖๖} คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ เรื่อง กระทรวงมหาดไทยหรือเรื่องการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

^{๖๗} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๖ วรรคสอง เมื่อมีการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๓/๒ แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจนั้น ในกรณีที่เห็นว่าผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจปฏิบัติราชการแทนโดยไม่ถูกต้อง หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือปรากฏเหตุขึ้น ภายหลังว่าเป็นกรณีตามมาตรา ๖ (๒) (๓) และ (๔) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมีคำสั่งให้ผู้รับมอบอำนาจแก้ไขการปฏิบัติราชการหรือหยุดการปฏิบัติราชการดังกล่าวไว้ก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจในเรื่องนั้นก็ได้ และวรรคสาม การใช้อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสอง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

หรือจะมอบอำนาจให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องแจ้งการมอบอำนาจนั้นพร้อมด้วยเหตุผลให้หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางหรือผู้มอบอำนาจทราบด้วย ซึ่งหากหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางที่ได้มอบอำนาจมีความเห็นเป็นอย่างอื่นแล้ว ก็ให้นำข้อแย้งนั้นเสนอ ก.พ.ร. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๖ วรรคสี่ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๖๘}

๕.๓ ให้นำความในมาตรานี้ไปใช้บังคับกับการมอบอำนาจของนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๖ วรรคห้า แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๖๙}

๖. การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดในการมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการส่วนกลางที่อยู่ในจังหวัด และมีใช้กรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๒

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางได้มอบอำนาจให้แก่ข้าราชการส่วนกลางที่อยู่ในจังหวัด และมีใช้กรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๒ (การปฏิบัติราชการในพื้นที่) แล้ว ข้าราชการส่วนกลางที่เป็นผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวมีหน้าที่ต้องรายงานการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ และผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจด้วย โดยในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการแนะนำหรือยับยั้งการกระทำใดๆ ของผู้รับมอบอำนาจไว้ชั่วคราว แล้วรายงานส่วนราชการหรือผู้มอบอำนาจเพื่อพิจารณาดำเนินการ รวมทั้งอาจรายงานเรื่องดังกล่าวต่อ ก.พ.ร. ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามที่มาตรา ๒๖/๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนด^{๗๐}

^{๖๘} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๖ วรรคสี่ การดำเนินการของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการดำเนินการพร้อมทั้งเหตุผลให้ส่วนราชการหรือผู้มอบอำนาจทราบด้วย ทั้งนี้ หากส่วนราชการหรือผู้มอบอำนาจมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้นำข้อขัดแย้งนั้นเสนอ ก.พ.ร. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

^{๖๙} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๖ วรรคห้า ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๔ ด้วยโดยอนุโลม

^{๗๐} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๖/๑ ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการส่วนกลางที่อยู่ในจังหวัดและมีใช้กรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๒ ให้ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวรายงานการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบด้วย และในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการแนะนำหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของผู้รับมอบอำนาจไว้ชั่วคราว แล้วรายงานส่วนราชการหรือผู้มอบอำนาจเพื่อพิจารณาดำเนินการ รวมทั้งอาจรายงานเรื่องดังกล่าวต่อ ก.พ.ร. ด้วยก็ได้

พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔”

มาตรา ๒^{๗๑} พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(๓) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน

พ.ศ. ๒๕๑๕ พ.ศ. ๒๕๑๗

(๔) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน

พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๕) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน

พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๖) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน

พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๗) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

(๘) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน

พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๒

(๙) ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๘ เรื่องแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของ

คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๗๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘/ตอนที่ ๑๕๖/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๔ กันยายน ๒๕๓๔

หมวด ๕

การปฏิบัติราชการแทน

มาตรา ๓๘^{๗๒} อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติผู้มีความอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๓๙^{๗๓} เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้

มาตรา ๔๐^{๗๔} ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

^{๗๒} มาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๗๓} มาตรา ๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๗๔} มาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

มาตรา ๔๐/๑^{๗๕} ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการภายในกรม ถ้าการปฏิบัติราชการใดของส่วนราชการนั้นมีลักษณะเป็นงานการให้บริการหรือมีการให้บริการเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วยและหากแยกการบริหารออกเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษจะบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๓/๑ ยิ่งขึ้น ส่วนราชการดังกล่าวโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะแยกการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้น ไปจัดตั้งเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษซึ่งมิใช่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแต่อยู่ในกำกับของส่วนราชการดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน วิธีการบริหารงาน การดำเนินการด้านทรัพย์สิน การกำกับดูแลสิทธิประโยชน์ของบุคลากรและการยุบเลิกไว้ด้วย

ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่ปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการตามภารกิจที่จัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษนั้นเป็นหลัก และสนับสนุนภารกิจอื่นของส่วนราชการดังกล่าวตามที่ได้รับมอบหมายและอาจให้บริการแก่ส่วนราชการอื่น หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อภารกิจอันเป็นวัตถุประสงค์แห่งการจัดตั้ง

ให้รายได้ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นรายได้ที่ไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

^{๗๕} มาตรา ๔๐/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการมอบอำนาจ
พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐
เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกา ขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒^{๗๖} พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“มอบอำนาจ” หมายความว่า การที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดเว้นแต่การอนุญาตตาม มาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มอบอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นใดตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือ มติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน

“ผู้มอบอำนาจ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใด

“ผู้รับมอบอำนาจ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ดำรงตำแหน่งที่มี อำนาจหน้าที่ดังกล่าว

“ศูนย์บริการร่วม” หมายความว่า หน่วยงานที่รวมงานบริการของส่วนราชการเดียวกันหรือ ต่างส่วนราชการมาปฏิบัติราชการร่วมกันในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการและประชาชน

^{๗๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔/ตอนที่ ๘๔ ก/หน้า ๑/๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ การมอบอำนาจต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน
- (๒) ความคุ้มค่า ความรวดเร็ว และประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- (๓) การกระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบที่เหมาะสม
- (๔) ไม่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนหรือระยะเวลาในการใช้อำนาจ และไม่ต้องผ่านการพิจารณาของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ มากเกินความจำเป็น

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ผู้มอบอำนาจอาจวางแผนหรือกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติราชการเพิ่มเติมในเรื่องการมอบอำนาจโดยไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกฤษฎีกานี้ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจหรือลักษณะของงานที่ต้องมีการใช้อำนาจที่มอบอำนาจไปนั้นก็ได้

มาตรา ๖ ในการมอบอำนาจ ผู้มอบอำนาจอาจมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในอำนาจหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้มอบอำนาจ เพื่อให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนในเรื่องนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามมาตรา ๕ และคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมตามสภาพของตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจ เว้นแต่เป็นเรื่องใดตามกรณีดังต่อไปนี้ ผู้มอบอำนาจอาจไม่มอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวก็ได้

- (๑) เป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะหรือเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้
- (๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญ
- (๓) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- (๔) เป็นเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนได้

การมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงการมอบอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาฟ้องคดีและดำเนินคดีด้วย

ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องใดที่พระราชกฤษฎีกานี้กำหนดให้ต้องมีการมอบอำนาจให้ดำเนินการมอบอำนาจตามนั้น โดยจะยกความในมาตรานี้ขึ้นอ้างเพื่อไม่มอบอำนาจไม่ได้

มาตรา ๗ ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๒) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและการรายงานผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๓) กำกับดูแล และแนะนำการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๔) จัดทำบัญชีการมอบอำนาจเสนอผู้บังคับบัญชา

เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจหรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้

มาตรา ๘ การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้มอบอำนาจ
- (๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ
- (๓) อำนาจที่มอบ รวมทั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจด้วยก็ได้

มาตรา ๙ การมอบอำนาจย่อมมีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นสุดลงโดยเงื่อนไขหรือโดยเหตุอื่น

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติราชการแทน ผู้รับมอบอำนาจอาจดำเนินการใดๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจนั้นตามที่เห็นสมควร แต่ต้องใช้อำนาจที่รับมอบให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการมอบอำนาจหรือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจในเรื่องนั้น รวมทั้งต้องจัดทำรายงานผลการใช้อำนาจดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้ ก.พ.ร. มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (๑) แนะนำให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขการมอบอำนาจให้ถูกต้อง
- (๒) กำหนดให้ส่วนราชการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ทราบตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้ ก.พ.ร. เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย คำวินิจฉัยของ ก.พ.ร. ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติราชการเรื่องใดที่ไม่อาจใช้หลักเกณฑ์การมอบอำนาจตามพระราชกฤษฎีกานี้ได้ ให้ ก.พ.ร. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้นไว้เป็นการเฉพาะ

หมวด ๒

การมอบอำนาจในกระทรวงเดียวกัน

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการในกระทรวง ให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจของส่วนราชการในสังกัด ทั้งในกรณีการมอบอำนาจในส่วนราชการเดียวกันหรือการมอบอำนาจให้กับส่วนราชการอื่นที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงเดียวกันได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ก.พ.ร. อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการมอบอำนาจของกระทรวง เพื่อให้ทุกกระทรวงปฏิบัติก็ได้

มาตรา ๑๓ ในกระทรวงที่มีการแบ่งกลุ่มภารกิจซึ่งหัวหน้ากลุ่มภารกิจมีอำนาจเช่นเดียวกับ ปลัดกระทรวงตามมาตรา ๒๑ วรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจ ดำเนินการมอบอำนาจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้ โดยให้ถือเสมือนหนึ่งเป็นปลัดกระทรวง ของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น

มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีจัดให้มีการมอบอำนาจภายในกรมของตน เพื่อให้การปฏิบัติราชการมี การกระจายความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมกับภารกิจของรัฐแต่ละด้านหรือเพื่อประโยชน์ในการให้บริการและ อำนาจความสะดวกแก่ประชาชน

ในการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจภายในกรมตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดให้หัวหน้า ส่วนราชการต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรง เว้นแต่ในกรณีมี ความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หัวหน้าส่วนราชการ อาจจัดให้มีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

มาตรา ๑๕^{๗๗} ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการและผู้มอบอำนาจ เห็นสมควรมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติราชการอยู่ใน ส่วนราชการอื่น ให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่เป็นส่วนราชการในกรมเดียวกัน ให้ทำความเข้าใจความตกลงระหว่างหัวหน้าส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง แล้วแจ้งการมอบอำนาจนั้นให้อธิบดีทราบพร้อมด้วยเหตุผล

(๒) กรณีที่เป็นส่วนราชการที่มีได้สังกัดกรมเดียวกัน ให้ทำความเข้าใจความตกลงระหว่างอธิบดีของกรมที่ ผู้มอบอำนาจสังกัดกับอธิบดีของกรมที่ผู้รับมอบอำนาจสังกัด แล้วแจ้งให้ปลัดกระทรวงทราบพร้อมด้วยเหตุผล

มาตรา ๑๖ ให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับกับส่วนราชการและหัวหน้าส่วนราชการระดับ กระทรวงหรือกรมที่เรียกชื่ออย่างอื่น ส่วนราชการตามมาตรา ๑๘ วรคส แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือส่วนราชการที่มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๓

การมอบอำนาจให้แก่ส่วนราชการต่างกระทรวง

มาตรา ๑๗ ในการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการต่างกระทรวง เว้นแต่กรณี การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดตามหมวด ๕ ให้กระทำได้เมื่อมีการทำบันทึกความตกลงระหว่าง ส่วนราชการที่มอบอำนาจและที่รับมอบอำนาจแล้ว และการมอบอำนาจนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

^{๗๗} มาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

บันทึกความตกลงตามวรรคหนึ่งต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังนี้

(๑) ขอบเขตอำนาจที่ได้มอบ

(๒) แนวทาง นโยบาย และข้อสงวนของการใช้อำนาจ

(๓) ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ที่ติดต่อได้ในกรณีข้อสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการใช้อำนาจ

ให้ปลัดกระทรวงของแต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจเป็นผู้ลงนามในบันทึกข้อตกลง ในกรณีที่เป็นการมอบอำนาจระหว่างกรมของแต่ละกระทรวง ให้อธิบดีของกรมที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจเป็นผู้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงด้วย

การมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งสำเนาบันทึกความตกลงและหนังสือมอบอำนาจดังกล่าว ให้แก่ ก.พ.ร. ด้วย

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีหรือ ก.พ.ร. มีมติให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดระหว่าง ส่วนราชการต่างกระทรวง ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่มอบอำนาจให้เป็นไปตามนั้น โดยมีให้นำความ ในมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับ แต่ทั้งนี้ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือ ก.พ.ร. กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจและการปฏิบัติราชการไว้อย่างใด ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นั้นด้วย

มาตรา ๑๙ ให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับกับส่วนราชการและหัวหน้าส่วนราชการระดับ กระทรวงหรือกรมที่เรียกชื่ออย่างอื่น ส่วนราชการตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือส่วนราชการที่มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๔

การมอบอำนาจให้แก่ศูนย์บริการร่วม

มาตรา ๒๐ เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เกี่ยวข้องมอบอำนาจทั้งปวงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศูนย์บริการร่วมนั้น ให้แก่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติ ในศูนย์บริการร่วม

อำนาจที่จะมอบและระยะเวลาในการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรี หรือ ก.พ.ร. กำหนด โดยไม่ต้องปฏิบัติตามหมวด ๒ และหมวด ๓

มาตรา ๒๑ ให้ศูนย์บริการร่วมจัดทำรายงานแสดงการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๐ และปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบอำนาจให้ ก.พ.ร. ทราบ ภายในเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด

หมวด ๕^{๗๘}

การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัด

มาตรา ๒๒ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ส่วนราชการใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดในเขตพื้นที่จังหวัด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๒๓^{๗๙} ในกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่อำนาจนั้นเกี่ยวกับราชการของส่วนราชการใด และส่วนราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่หัวหน้าส่วนราชการนั้น

(๒) นอกจากกรณีตาม (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ในกรณีที่การปฏิบัติราชการในเรื่องใดภายในจังหวัดมีความจำเป็นต้องมีการมอบอำนาจเป็นอย่างอื่นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติราชการของจังหวัด ให้ ก.พ.ร. มีอำนาจกำหนดการมอบอำนาจสำหรับการปฏิบัติราชการที่แตกต่างจากวรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) ได้

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานผู้มอบอำนาจเพื่อทราบด้วย

มาตรา ๒๓/๑^{๘๐} อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจภายในจังหวัดได้

ในการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรง เว้นแต่ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการหรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

^{๗๘} ชื่อหมวด ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๗๙} มาตรา ๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๘๐} มาตรา ๒๓/๑ เพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๒๓/๒^{๔๑} เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในเขตพื้นที่จังหวัด และเป็นกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติราชการในจังหวัดแต่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่ในจังหวัดนั้นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนเป็นการชั่วคราวก็ได้

มาตรา ๒๔ ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัดดำเนินการมอบอำนาจให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๒๕ การใช้อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัดและของผู้ดำรงตำแหน่งใดในจังหวัด ต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

มาตรา ๒๖^{๔๒} ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจตาม มาตรา ๒๓ ได้ เนื่องจากเป็นกรณีตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจไม่มอบอำนาจนั้นก็ได้

เมื่อมีการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๓/๒ แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจนั้น ในกรณีที่เห็นว่าผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจปฏิบัติราชการแทนโดยไม่ถูกต้อง หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือปรากฏเหตุขึ้นภายหลังว่าเป็นกรณีตามมาตรา ๖ (๒) (๓) และ (๔) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมีคำสั่งให้ผู้รับมอบอำนาจ แก้ไขการปฏิบัติราชการหรือหยุดการปฏิบัติราชการดังกล่าวไว้ก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจในเรื่องนั้นก็ได้

การใช้อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสอง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

การดำเนินการของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แจ้งการดำเนินการพร้อมทั้งเหตุผลให้ส่วนราชการหรือผู้มอบอำนาจทราบด้วย ทั้งนี้ หากส่วนราชการหรือผู้มอบอำนาจมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้นำข้อขัดแย้งนั้นเสนอ ก.พ.ร. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๔ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๖/๑^{๔๓} ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการส่วนกลางที่อยู่ในจังหวัดและมีใช้กรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๒ ให้ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวรายงานการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบด้วย และในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการ แนะนำหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของผู้รับมอบอำนาจไว้ชั่วคราว แล้วรายงานส่วนราชการหรือผู้มอบอำนาจ เพื่อพิจารณาดำเนินการ รวมทั้งอาจรายงานเรื่องดังกล่าวต่อ ก.พ.ร. ด้วยก็ได้

^{๔๑} มาตรา ๒๓/๒ เพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๔๒} มาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๔๓} มาตรา ๒๖/๑ เพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

หมวด ๖ การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในต่างประเทศ

มาตรา ๒๗ ส่วนราชการใดมีภารกิจที่ต้องดำเนินการในต่างประเทศ ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นมอบอำนาจทั้งปวงที่จะต้องดำเนินการในต่างประเทศนั้นให้แก่หัวหน้าคณะผู้แทนและให้หัวหน้าคณะผู้แทนมอบอำนาจให้รองหัวหน้าคณะผู้แทนหรือบุคคลในคณะผู้แทน

หมวด ๗ เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน ให้ส่วนราชการซึ่งกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วางระเบียบการมอบอำนาจให้เหมาะสมกับภารกิจการบริการประชาชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วประสิทธิภาพ และประหยัดในการบริการประชาชน ตามแนวทางตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน คณะรัฐมนตรีจะมีมติให้คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนดำเนินการให้มีระเบียบว่าด้วยการมอบอำนาจให้สอดคล้องกับแนวทางตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยจะกำหนดให้ระเบียบดังกล่าว อย่างน้อยต้องกำหนดให้การใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจในเขตจังหวัดใดต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาจังหวัดนั้นด้วยก็ได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๐ การใดที่เกี่ยวกับการมอบอำนาจที่เคยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖ ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นการมอบอำนาจที่ชอบตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
นายกรัฐมนตรี

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การมอบอำนาจในการสั่งการการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือดำเนินการอื่นใดที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการอื่นในกระทรวงเดียวกัน และการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการแทนในเขตพื้นที่จังหวัด รวมทั้งการกำกับดูแลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจดังกล่าว อันจะทำให้การบริหารราชการเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้



ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๕๐

สำนักงาน ก.พ.ร.

ถนนพิษณุโลก กทม. ๑๐๓๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๕๒

เรื่อง แนวทางการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔
และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

เรียน (เวียนกระทรวง กรม จังหวัด)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๒๒ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔
และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงาน ก.พ.ร. ได้แจ้งให้ทุกส่วนราชการทราบว่าพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไปแล้ว
พร้อมทั้งแจ้งว่าการมอบอำนาจที่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดินฉบับเดิม และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖
ยังมีผลใช้บังคับได้อยู่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแก้ไขคำสั่งมอบอำนาจดังกล่าว ทั้งนี้ ตามนัยบทบัญญัติ
มาตรา ๓๐ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ความแจ้งแล้ว นั้น

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีผลบังคับใช้มาระยะเวลาหนึ่งแล้ว และส่วนราชการหลายแห่ง
ได้หารือ ก.พ.ร. เกี่ยวกับการมอบอำนาจตามกฎหมายเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้การมอบอำนาจ
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย สำนักงาน ก.พ.ร. จึงขอเรียนขอ
ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔
และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปรากฏตาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมต่างๆ และจังหวัด
ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายทศพร ศิริสัมพันธ์)

เลขาธิการ ก.พ.ร.

สำนักกฎหมายและระเบียบราชการ

โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๕๕๕๕ ต่อ ๔๔๔๑ หรือ ๐ ๒๓๕๖ ๕๕๒๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๔๒๓๐

แนวทางการมอบอำนาจ
ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า “อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ”

คำอธิบายมาตรา ๓๘

๑.๑ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว หมายความว่า ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่สร้างอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติ มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นสามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

๑.๒ คำว่า ...

๑.๒ คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่ง” ตามความในมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด แต่เพียงผู้เดียว มิได้หมายความว่ารวมถึงผู้ใช้อำนาจตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในนามคณะบุคคล เช่น คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณากฎหมายที่กำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายประสงค์ที่จะให้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากลับกรองและมีมติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด กรรมการหรืออนุกรรมการแต่เพียงผู้เดียวไม่สามารถใช้อำนาจของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดได้ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผู้มีอำนาจตามกฎหมายมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนดแต่เพียงผู้เดียวแล้ว คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการจึงไม่สามารถอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๘ มอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำการแทนคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการได้แต่อย่างใด เว้นแต่ เป็นกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการดำเนินการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้บุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจแทนได้

๑.๓ การลงนามในหนังสือราชการ เมื่อผู้มอบอำนาจได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดแล้ว หากผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะใช้อำนาจที่รับมอบในการดำเนินการใดๆ ให้ผู้รับมอบอำนาจนั้นลงนามในฐานะปฏิบัติราชการแทนผู้มอบอำนาจชั้นต้น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. ได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรม ข. หากผู้ว่าราชการจังหวัด ก. เป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเองตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. จะต้องลงนามในหนังสือราชการว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรม ข.” หรือในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. มอบอำนาจต่อให้กับหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ หากหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. เป็นผู้ใช้อำนาจนั้น จะต้องลงนามในหนังสือราชการว่า “หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรม ข.” เป็นต้น

๑.๔ กรณีที่กฎหมายได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นแล้วซึ่งไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ การมอบอำนาจจึงต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายฉบับนั้นๆ กำหนดไว้ เช่น

(๑) ข้อ ๖ วรรคสาม แห่งระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดว่า “...หัวหน้าส่วนราชการจะมอบอำนาจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการตามระเบียบนี้ ในกรณีที่มิใช่การโอนจัดสรรงบประมาณรายจ่ายระหว่างจังหวัด ให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่เห็นสมควรก็ได้...”

(๒) ข้อ ๙ วรรคหนึ่ง...

(๒) ข้อ ๙ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดว่า “...ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้...”

(๓) กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่ได้กำหนดเรื่อง การมอบหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เช่น

- พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้นิยามคำว่า “ผู้อนุญาต” หมายความว่า ปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ที่ปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย

- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ บัญญัติว่า การอนุญาตตั้งโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ บัญญัติว่า การอนุญาตตั้งโรงงานจากปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมาย

๑.๕ บทบัญญัติในมาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หมายความว่า กรณีที่กฎหมายฉบับใดได้บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาต หรือที่ได้บัญญัติผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ผู้มีอำนาจตามกฎหมายฉบับนั้นสามารถมอบอำนาจให้กับข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้เท่านั้น ไม่อาจมอบอำนาจให้ข้าราชการในส่วนราชการอื่นได้ เช่น

- พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

- พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

- พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. ๒๕๔๕

แต่อย่างไรก็ดี เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ผู้มีอำนาจตามกฎหมายฉบับนั้นอาจมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่นนอกจากผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้ หากได้กำหนดรายชื่อกฎหมายนั้นไว้ในพระราชกฤษฎีกาตามที่มาตรา ๓๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดไว้ ทั้งนี้ การกำหนดรายชื่อกฎหมายดังกล่าวให้ส่วนราชการส่งเรื่องมายังสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อดำเนินการต่อไป

๒. มาตรา ๓๙ บัญญัติว่า “เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้”

คำอธิบาย...

คำอธิบายมาตรา ๓๙

๒.๑ คำว่า “ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น” หมายความว่า เมื่อผู้มอบอำนาจได้มีคำสั่งมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว คำสั่งนั้นย่อมมีผลผูกพันให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับมอบอำนาจนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติราชการแทนผู้มอบอำนาจตามที่ได้รับมอบอำนาจไว้ ทั้งนี้ ผู้รับมอบอำนาจจะปฏิเสธไม่ยอมรับมอบอำนาจมิได้ แต่หากผู้รับมอบอำนาจปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติราชการแทนตามที่ได้รับมอบอำนาจแล้วย่อมถือว่าผู้รับมอบอำนาจไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนด

๒.๒ การมอบอำนาจต่อ เมื่อผู้มอบอำนาจได้มีหนังสือหรือคำสั่งมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว หากผู้มอบอำนาจมีความประสงค์ที่จะให้ผู้รับมอบอำนาจจากตนสามารถมอบอำนาจต่อไปอีกได้ ผู้มอบอำนาจจะต้องกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจมอบอำนาจนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปไว้ในหนังสือหรือคำสั่งมอบอำนาจด้วย รวมทั้งจะต้องกำหนดตัวผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่จะให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนไว้ด้วย หากไม่ได้กำหนดให้มอบอำนาจต่อให้ผู้รับมอบอำนาจก็ไม่อาจมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้

๓. มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้”

คำอธิบายมาตรา ๔๐

ความตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว หมายความว่า เมื่อผู้มอบอำนาจได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว ผู้มอบอำนาจก็ได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามที่ได้มอบอำนาจไปแล้วแต่อย่างใด ผู้มอบอำนาจยังคงต้องมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปโดยถูกต้องตามที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการ กำหนด แต่หากผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบอำนาจมาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นทั้งต่อทางราชการหรือประชาชนแล้ว ผู้มอบอำนาจมีอำนาจที่จะแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

พระราชกฤษฎีกา...

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. มาตรา ๖ บัญญัติว่า “ในการมอบอำนาจ ผู้มอบอำนาจอาจมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในอำนาจหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้มอบอำนาจ เพื่อให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนในเรื่องนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามมาตรา ๕ และคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมตามสภาพของตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจ เว้นแต่เป็นเรื่องใดตามกรณีดังต่อไปนี้ ผู้มอบอำนาจอาจไม่มอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวก็ได้

(๑) เป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะหรือเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้

(๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญ

(๓) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

(๔) เป็นเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนได้

การมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงการมอบอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาฟ้องคดีและดำเนินคดีด้วย

ในกรณีที่มีการดำเนินการในเรื่องใดที่พระราชกฤษฎีกานี้กำหนดให้ต้องมีการมอบอำนาจให้ดำเนินการมอบอำนาจตามนั้น โดยจะยกความในมาตรานี้ขึ้นอ้างเพื่อไม่มอบอำนาจไม่ได้”

คำอธิบายมาตรา ๖

มาตรา ๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว มีความหมายดังนี้

(๑) เรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะหรือเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้ หมายความว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นเองโดยเฉพาะและผู้อื่นจะปฏิบัติราชการนั้นแทนไม่ได้ เช่น อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้น

(๒) เรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญ หมายความว่า การปฏิบัติงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายระดับสูงไม่ว่าจะเป็นนโยบายของประเทศหรือนโยบายของส่วนราชการ และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะต้องอาศัยการตัดสินใจหรือการดำเนินการในระดับสูง

(๓) เรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน หมายความว่า การปฏิบัติงานในเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีมาตรฐานเดียวกันทุกส่วนราชการหรือทุกจังหวัด

(๔) เรื่องที่สามารถก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนได้ หมายความว่า การปฏิบัติงานในเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนและไม่มีวิธีแก้ไขเยียวยาเป็นอย่างอื่น

๒. มาตรา ๗...

๒. มาตรา ๗ บัญญัติว่า “ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๒) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและการรายงานผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๓) กำกับดูแล และแนะนำการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๔) จัดทำบัญชีการมอบอำนาจเสนอผู้บังคับบัญชา

เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบ โดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจหรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้”

คำอธิบายมาตรา ๗

ความในมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว หมายความว่า เมื่อผู้มอบอำนาจได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่ได้รับมอบมาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นทั้งต่อทางราชการหรือประชาชน ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งใดๆ เพื่อแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ หรือมีคำสั่งให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการตามที่มอบอำนาจนั้นไว้ก่อนแล้วผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจอันเป็นอำนาจเดิมของผู้มอบอำนาจนั้นเองโดยตรงก็ได้

๓. มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการในกระทรวง ให้ปลัดกระทรวง มีอำนาจกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจของส่วนราชการในสังกัด ทั้งในกรณีการมอบอำนาจในส่วนราชการเดียวกันหรือการมอบอำนาจให้กับส่วนราชการอื่นที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงเดียวกันได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ก.พ.ร. อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการมอบอำนาจของกระทรวง เพื่อให้ทุกกระทรวงปฏิบัติได้”

คำอธิบายมาตรา ๑๒

มาตรา ๑๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว กำหนดขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ให้ปลัดกระทรวงแต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการวางแผนทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจของส่วนราชการภายในกระทรวงเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้การมอบอำนาจภายในกระทรวงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งในการวางแผนทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจดังกล่าวนี้ ปลัดกระทรวงควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการระดับต่างๆ เช่น รองปลัดกระทรวงหัวหน้ากลุ่มภารกิจ รองปลัดกระทรวง อธิบดี และ

ตำแหน่ง...

ตำแหน่งเทียบเท่า เพื่อหาหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจตามมาตรา ๑๒ แต่หากกระทรวงใด ปลัดกระทรวงยังมิได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจภายในกระทรวงไว้ ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดอำนาจในการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในกระทรวงซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่จะ สามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

๔. มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ในกระทรวงที่มีการแบ่งกลุ่มภารกิจซึ่งหัวหน้ากลุ่มภารกิจมี อำนาจเช่นเดียวกับปลัดกระทรวงตามมาตรา ๒๑ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจดำเนินการมอบอำนาจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้ โดยให้ถือ เสมือนหนึ่งเป็นปลัดกระทรวงของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น”

คำอธิบายมาตรา ๑๓

มาตรา ๑๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดให้ รองปลัดกระทรวงหัวหน้ากลุ่มภารกิจมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในกลุ่มภารกิจของตนให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่ง อื่นปฏิบัติราชการแทนได้เช่นเดียวกับปลัดกระทรวง แต่รองปลัดกระทรวงหัวหน้ากลุ่มภารกิจไม่มีอำนาจใน การวางแผนทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจภายในกลุ่มภารกิจตามมาตรา ๑๒ แต่อย่างใด เนื่องจาก มาตรา ๑๒ กำหนดให้อำนาจในการวางแผนทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจภายในกระทรวงเป็นของ ปลัดกระทรวงเท่านั้น

๕. มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการและ ผู้มอบอำนาจเห็นว่าไม่สมควรมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเป็น ผู้ใช้อำนาจผู้มอบอำนาจอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการอื่นก็ได้ โดยต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่เป็นส่วนราชการในกรมเดียวกัน ให้ทำความตกลงระหว่างหัวหน้าส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง แล้วแจ้งการมอบอำนาจนั้น ให้อธิบดีทราบพร้อมด้วยเหตุผล

(๒) กรณีที่เป็นส่วนราชการที่ได้สังกัดกรมเดียวกัน ให้ทำความตกลงระหว่างอธิบดีของ กรมที่ผู้มอบอำนาจสังกัดและอธิบดีที่ผู้รับมอบอำนาจสังกัด แล้วแจ้งให้ปลัดกระทรวงทราบพร้อมด้วยเหตุผล”

คำอธิบายมาตรา ๑๕

มาตรา ๑๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว หมายความว่า ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการและผู้มอบอำนาจเห็นว่าไม่สมควรมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องใด

เรื่องหนึ่ง...

เรื่องหนึ่งให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ใช้อำนาจ ผู้มอบอำนาจนั้นอาจมอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการอื่นในกรมเดียวกัน หรือผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการอื่นที่ไม่ได้สังกัดกรมเดียวกันแต่สังกัดกระทรวงเดียวกันก็ได้ โดยการมอบอำนาจดังกล่าวหากปลัดกระทรวงได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจภายในกระทรวงตามมาตรา ๑๒ ไว้แล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นก็ต้องดำเนินการมอบอำนาจตามแนวทางที่ปลัดกระทรวงกำหนด แต่หากปลัดกระทรวงมิได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจภายในกระทรวงไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นก็สามารถใช้ดุลพินิจของตนในการมอบอำนาจให้แก่ส่วนราชการอื่นตามบทบัญญัติมาตรา ๑๕ ได้

๖. มาตรา ๒๒ บัญญัติว่า “อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ส่วนราชการใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดในเขตพื้นที่จังหวัด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด”

คำอธิบายมาตรา ๒๒

๖.๑ กรณีการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัด มาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว เป็นบทบังคับที่ให้หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางต้องดำเนินการมอบอำนาจเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่รับผิดชอบในจังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น กล่าวคือ การดำเนินการของส่วนราชการใดที่ต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดใด ให้หัวหน้าส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง และระเบียบดำเนินการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดนั้นให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางจะมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดนั้นไปยังหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดโดยตรงไม่ได้

๖.๒ คำว่า “การปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่ในจังหวัด” ตามความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว หมายความว่า การปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในจังหวัด หรือเป็นการปฏิบัติราชการที่ให้บริการประชาชนและส่วนราชการในเขตพื้นที่เป็นหลัก

๖.๓ กรณีมีส่วนราชการประจำจังหวัดแบบกลุ่มจังหวัดนั้น หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางต้องมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่รับผิดชอบทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น

๗. มาตรา ๒๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่...

(๑) ในกรณีที่อำนาจนั้นเกี่ยวกับราชการของส่วนราชการใด และส่วนราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น

(๒) นอกจากกรณีตาม (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานต่อผู้มอบอำนาจเพื่อทราบด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายของผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย”

คำอธิบายมาตรา ๒๓

๗.๑ มาตรา ๒๓ วรรคแรก แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าวเป็นบทบังคับว่า เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจมาแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ต้องมอบอำนาจต่อไปตามที่ มาตรา ๒๓ (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณีกำหนด ดังนี้

(๑) เป็นกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการที่มี ส่วนราชการตามกฎหมายของส่วนราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นมีหน้าที่ต้องมอบ อำนาจนั้นต่อไปยังหัวหน้าส่วนราชการของส่วนราชการดังกล่าวให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน

(๒) กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการที่ไม่มี ส่วนราชการตามกฎหมายของส่วนราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้ดุลยพินิจใน การที่จะมอบอำนาจนั้นต่อไปให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใน จังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ตามที่เห็นสมควร

๗.๒ มาตรา ๒๓ วรรคท้าย แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าวเป็นบทบังคับให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจตามที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบปฏิบัติกำหนด มีหน้าที่ต้องมอบอำนาจดังกล่าวของผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ให้แก่หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ตามมาตรา ๒๓ (๑) หรือ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการ มอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้วแต่กรณี

๘. มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “เมื่อมีการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๓ แล้ว ให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการ มอบอำนาจนั้น และในกรณีที่เห็นว่าผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจปฏิบัติราชการแทนโดยไม่ถูกต้องหรืออาจ ก่อให้เกิดความเสียหายผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจหรือให้ ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการดังกล่าวไว้ก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจในเรื่องนั้น โดยตรงก็ได้

ในกรณี...

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจได้เนื่องจากเป็นกรณีตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจไม่มอบอำนาจนั้นก็ได้ แต่ต้องแจ้งการไม่มอบอำนาจ พร้อมทั้งเหตุผลให้ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มอบอำนาจทราบ ทั้งนี้ ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มอบอำนาจมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้นำข้อขัดแย้งนั้นเสนอ ก.พ.ร. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๔ ด้วยโดยอนุโลม”

คำอธิบายมาตรา ๒๖

ความในมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว หมายความว่า กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจได้เนื่องจากเป็นกรณีตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดจะใช้ดุลพินิจไม่มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่มาตรา ๒๓ กำหนดก็ได้ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นจะต้องเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเองเท่านั้น จะมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนหาได้ไม่ และผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องแจ้งการไม่มอบอำนาจ พร้อมทั้งเหตุผลให้ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มอบอำนาจทราบด้วย หากส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มอบอำนาจมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้นำข้อขัดแย้งนั้นเสนอ ก.พ.ร. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

๙. มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “การใดที่เกี่ยวกับการมอบอำนาจที่เคยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖ ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นการมอบอำนาจที่ชอบตามพระราชกฤษฎีกานี้”

คำอธิบายมาตรา ๓๐

มาตรา ๓๐ แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว บัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติราชการ และสามารถดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้น การมอบอำนาจที่ได้ดำเนินการตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนด และเป็นการดำเนินการก่อนที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับ จึงชอบด้วยกฎหมายและยังคงดำเนินการได้อยู่ต่อไปโดยไม่ต้องดำเนินการแก้ไขคำสั่งมอบอำนาจแต่อย่างใด
